

વૃષ્ટિ

ગઝલ સંગ્રહ

વિખૂટા બિંદુને સિંધુ નિરંતર સાદ પાડે છે
કશે ખોવાયેલું લાગે, સમંદર સાદ પાડે છે

‘મહેક’ ટંકારવી

वृष्टि

गल्ल संग्रह

*तलाशे बेहर में कतरे ने कितनी ठोकरें खाईं
समझ लेता जो खुद को बन ही जाता बेकराँ अबतक!*

‘महेक’ टंकारवी

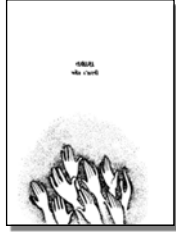
'Trupti'

a collection of Gujarati ghazals by
Yacoob Mank ('Mahek' Tankarvi), 2021

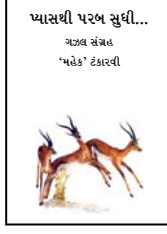
કવિના ગઝલ સંગ્રહો:

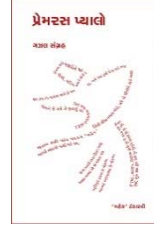
યાસ
૧૯૭૨

તલાશ
૧૯૮૦

યાસથી પરબ સુધી
૨૦૦૬

પ્રેમરસ ખાલો
૨૦૧૩

તૃપ્તિ
૨૦૨૧

Title: 'Trupti'
Edition: 3rd (Revised e-book version)
Copyright: © 2021 Mahek Tankarvi - All Rights Reserved

Contact: Mahek Tankarvi
Address: 37 The Beeches
Bolton, UK
BL1 7BS

Phone: +44 1204 591709
E-mail: ghazals@mahek.co.uk
Website: www.mahek.co.uk

**Typesetting
and layout
design:** Mahek Translation Service
Bolton, UK

અર્પણ

સાંજ ઢળી ગઈ, બેસી જાઓ કો વડલાને છાંયે
યાદોને મમળાવે રાખો મટક મટક હે મનવા!

જીવનની ઢળતી સાંજે જેમની વારંવાર યાદ આવતી રહે છે તે:

મારાં મરહુમ માતા, પિતા, ભાઈ, બહેનો, બનેલીઓ
કુમળી વયમાં મારું જીવને પેઠે જતન કરનાર મારાં મરહુમ રાજીમા
મારા નાના-નાની
બાળપણમાં જેમની સાથે બાળરમતો રમી હતી તે બધા લંગોટિયા મિત્રો
શાળા-કોલેજ જીવનના સહપાથીઓ
વાગરા હાઈ સ્કૂલ અને બારડોલી કોલેજના મારા પ્રિય વિદ્યાર્થી-વિદ્યાર્થીનીઓ,
સહકાર્યકર્તા શિક્ષકો અને પ્રાધ્યાપક મિત્રો
“ગુજરાતી રાઈટર્સ ગિલ્ડ, યુ.કે.” સાથે સંકળાયેલા મારા ગઝલકાર મિત્રો અને
ગઝલ ચાહકો, મુરબ્બીઓ

એ તમામને

મીઠી યાદોની મહેક સાથે...

‘મહેક’ ટંકારવીની અધ્યાત્મરંગી ગઝલો

(ધ્યાસથી પરબ સુધી...ની સમીક્ષા)

સમીક્ષક: પ્રો. ડૉ. હસન લુણત ‘વિતાન’

પ્રાધ્યાપક, સી.બી. પટેલ આર્ટ્સ કોલેજ, નડીયાદ

યુ.કે. ખાતેના મુસ્લિમ ગઝલકારોમાં ‘મહેક’ ટંકારવી એક લોકપ્રિય નામ છે. મુશાયરાઓમાં એમની ઉપસ્થિતિથી ચૈતન્ય પ્રસરી જાય છે. તેઓ અહીંથી ગઝલ લઇને યુ.કે. ગયા અને ગઝલના સાંનિધ્યમાં જીવી રહ્યા છે. ઇ.સ. ૨૦૦૬માં તેમનો ગઝલ સંગ્રહ ‘ધ્યાસથી પરબ સુધી...’ પ્રગટ થયો છે. આ સંગ્રહમાં તેમની ૬૨ ગઝલો પ્રગટ થઇ છે. ઉપરાંત ૩ નઝમો પણ અહીં સમાવિષ્ટ છે. એમના પ્રથમ ગઝલ સંગ્રહ ‘ધ્યાસ’ (ઇ.સ.૧૯૭૨) અને દ્વિતીય ગઝલ સંગ્રહ ‘તલાશ’ (ઇ.સ.૧૯૮૦)ની કેટલીક ઉત્તમ ગઝલોનો સમાવેશ પણ આ સંગ્રહમાં કરવામાં આવ્યો છે.

‘મહેક’ની ગઝલોનો મુખ્ય રંગ અધ્યાત્મનો છે. સૂફીવાદે રંગાયેલી આધ્યાત્મિકતા એમની ગઝલોને અન્યોથી નોખી પાડે છે. સૂફી કવિઓના જીવન કવનનો એમણે ઊંડો અભ્યાસ કર્યો છે. આ સંગ્રહની શરૂઆતમાં એમણે મહાન સૂફી શાયર મવલાના જલાલુદ્દીન રૂમી (૨હ.)ની જીવન ઝરમરનો ૮ પૃષ્ઠનો લેખ મૂક્યો છે. ‘મહેક’ની ગઝલોને સમજવા આ લેખ મદદરૂપ થઇ શકે છે. પ્રેમલક્ષણા ભક્તિ એ એમની ગઝલોનું તરત નજરે ચઢતું લક્ષણ છે.

આપી તો પ્યાસ અમને પ્યાસા હરણની આપી
ને જિંદગી સળગતા વેરાન રણની આપી

સંગ્રહની પ્રથમ ગઝલનો આ પ્રથમ શેઅર છે, મત્લાનો શેઅર છે. સળગતા વેરાન રણ જેવી જિંદગીમાં કવિને - જીવને તરસ્યા હરણ જેવી તરસ છે. તીવ્રતમ પ્યાસને નિરૂપવા કવિએ સળગતા વેરાન રણ અને પ્યાસા હરણનાં રૂપક લીધાં છે. કવિની આ તરસ પરમ તત્વને પામવાની છે. પરમતત્વને પામવાની ઝંખના, તૃષ્ણા, એ માટેની મથામણ, જીદ અનેક ગઝલોમાં જુદી જુદી રીતે અભિવ્યક્ત થતી રહી છે.

સૂક્કાં સળગી રહેલ રણ માંહે
પ્યાસા હરણાની પ્યાસ ભટકે છે

જીવનભર જુદી જુદી દિશાઓમાં દોડાદોડ કરીને જીવન પૂરું કરી દેનાર માણસનું જીવન વ્યર્થ છે. દુનિયા, દુનિયાનો અસબાબ મૃગજળ સમાન છે. જીવનની સાર્થકતા પરમતત્વની ઝાંખી કરવામાં રહેલી છે. કવિ કહે છે:

અંતમાં હોઠ બધાના રહી ગયા પ્યાસા
જે હતું એ બધું તો ઝાંઝવાનું પાણી લે

આતમતત્વ જાગે ત્યારે જ પરમતત્વની ઝાંખી શક્ય બને છે. આખી જિંદગી મોહમાયાના બંધનોમાં ફસાયેલા રહેલા જીવને એવી ઝાંખી દુર્લભ હોય છે. જીવનના એક ચોક્કસ વળાંકે જીવ જો દુન્યવી

બંધનોમાંથી મુક્ત થઇ જાય તો એનો બેડો પાર છે. ‘મહેક’ની એવી પ્રતીતિ છે.

‘મહેક’ સાચી તરસ તો હવે જ લાગી છે
હવે તો સાકીને જઇને મનાવીએ આવો

આ તરસ છીપાવવા તો આત્મ નિમજ્જન કરવું પડે, ગહનમાં ઉતરવું પડે. દુનિયાદારીનાં બંધનો ફગાવી, દંભ અને મિથ્યાભિમાનના અંચળા દૂર કરી ભીતરમાં જવું પડે.

ડૂબ્યા વિના તો પ્યાસ બુઝાશે નહીં ‘મહેક’
આવો અહીં જ ડૂબીએ, મઝધાર છે અહીં

પરમને પામવાનો સર્વશ્રેષ્ઠ માર્ગ છે - પોતાની જાતને ઓળખવી. માણસ ‘સ્વ’ (self) ને જાણી લે તો પરમ સુધી પહોંચવાનો માર્ગ સાવ સરળ બની જાય છે. માણસ બધાની જાણકારી રાખે છે, પરંતુ પોતાનાથી અજાણ રહે છે, એ તેનું દુર્ભાગ્ય છે. ‘મહેક’નું ઉદબોધન છે:

આજતક તો બધી દુનિયાની ખબર રાખી છે
બસ હવે તારી ખબર રાખ, ખુદને જાણી લે

પોતાની જાતને મળવું આસાન નથી. બધાથી દૂર જશો તો પોતાની નજીક પહોંચશો. કવિની આવીજ પ્રતીતિ છે:

હું જ ને ‘હું’ નો પરિચય પણ જુઓ
થાય છે તો થાય છે એકાંતમાં

દંભ-દેખાડાની પ્રભુ-પ્રાપ્તિ ન થાય. પ્રભુને રીઝવવા તો હૃદય ખાલી કરવું પડે અને તેમાં માત્ર ને માત્ર પ્રભુને વસાવવા પડે. કવિએ સરળ શબ્દોમાં કેટલી સરસ વાત કરી છે:

હતી ભીડ અંદર તે ઓછી થઇ છે
હવે તમને ઘરમાં વસાવી શકું છું

કવિ વારંવાર પ્રભુ કૃપાની ઝંખના કરે છે. પોતાને ગુનેગાર ગણી પ્રભુ સમક્ષ ક્ષમાચાચના કરે છે:

તારી જ કૃપાઓના તરાપે તરી જશું
જો કે ગુનાહનો તો ઘણો ભાર છે અહીં

આપત્તિ વેળા માણસ અકળાતો, મુંઝાતો હોય છે. માર્ગ કાઢવા ફાંફા મારતો હોય છે અને છેવટે પ્રભુકૃપાનું જ માર્ગદર્શન તેને મળતું હોય છે:

મનોમન ખૂબ મુંઝાયા, મળે અણસાર તો સાડું
બનીને માર્ગદર્શક આપની ત્યાં તો કૃપા આવી

બધાં જ સાંસારિક બંધનોને ફગાવી, એકદમ નિર્મળ અને સાફસૂથરા થઇ જઇ એક અલ્લાહનું નામસ્મરણ કરવાની કવિ નસીહત કરે છે. એકેશ્વરવાદના પ્રખર હિમાયતી કવિ કહે છે:

બધાંયે નામ ભૂંસી નાંખી કોરી સ્લેટ ઉપર
ફરી ફરીથી અલિફને ધૂંટાવીએ, આવો

‘મહેક’ની ગઝલોમાં સૂફીવાદનું સુપેરે દર્શન થાય છે. સૂફીવાદી કવિતામાં આધ્યાત્મિકતા હોય છે, પણ સંકીર્ણતા હોતી નથી. એમાં પ્રભુ મિલનની તાલાવેલી હોય છે, હરિરસ પીવાની તરસ હોય છે, બ્રહ્મમાં ભળી જવાની ઝંખના હોય છે, પરંતુ સાંપ્રદાયિક ખેંચતાણ હોતી નથી. સહુ સારાઇનો સ્વીકાર અને સમન્વયની ભાવના હોય છે. ‘મહેક’ની મહેકતી સૂફીવાદી ગઝલોમાં આ ઉદાત્ત તત્વ આવ્યું છે. એક શેઅરમાં કવિએ સજીવારોપણ અલંકાર પ્રયોજી મનહર કલ્પના કરી છે:

યાદમાં કોની તરુવાર આ બધાં ડોલી રહ્યાં
આપણે પણ એમની સાથે ઝિકરમાં ડોલીએ

આ વૃક્ષો પવનથી નહીં, પણ કોઇકનું નામ-સ્મરણ કરતાં કરતાં ડોલી રહ્યાં છે. વૃક્ષો જેનું સ્મરણ કરે છે તેનું જ સ્મરણ માણસે પણ કરવાનું છે. વૃક્ષો પાસેથી પ્રેરણા લઇ પ્રભુનામ જપવાનું, વૃક્ષોની જેમ તન્મયતા ધારણ કરવાનું કવિએ માણસજાતને ઉદ્દબોધન કર્યું છે.

જેનું ચિત્ત પરમતત્વમાં પરોવાયેલું છે એ જીવને અહીં દુનિયામાં ગમતું નથી, ફાવતું નથી. આ દુનિયાને ‘મહેક’ એક ધર્મશાળા તરીકે, એક ઉતારા તરીકે જુએ છે. લાંબી બહેરની એક ગઝલના મત્લામાં કવિ કહે છે:

એક મુસાફર છું હું, ધર્મશાળા મહીં, જીવ મારો ન લાગે તો હું શું કરું
બે ઘડી છે ઉતારો, ઉતારા મહીં, જીવ મારો ન લાગે તો હું શું કરું

દુનિયાને ધર્મશાળા તરીકે જોતો કવિ જીવનને મેળા તરીકે પણ નીરખે છે. ધર્મશાળામાં કાયમી નિવાસ શક્ય નથી, તો મેળાનો પણ ગમે ત્યારે અંત આવવાનો છે.

મન ભરીને માણી લો જીવનના મેળાની મજા
ખૂબ હિલ્લોળે ચડ્યો ઉલી જશે પલવારમાં

આવીજ વાત બીજા એક શેઅરમાં પણ કરીને કવિએ પોતાના ભાવને દ્રઢ કર્યો છે:

ઘડી કે બે ઘડી તું પણ ચડી લે ચકડોળે
ઉલી જશે, છે આ મેળો, અહીં મુકામ ન કર

જેનું ગમે ત્યારે વિસર્જન થઈ જાય એવા મેળા વચ્ચે પોતે ઊભો છે એવી પૂરેપૂરી સભાનતા કવિમાં છે. આવા મેળામાં ગમે તેટલા ઝાકમઝોળ હોય, પણ તે ન ખપે. કવિ મેળાથી દૂર રહીને જે શાશ્વત છે તે પ્રતિ ગતિ કરવા પ્રાર્થના કરે છે:

ત્યાગ, વેરાગનું દરવેશી પહેરણ દઈ જા
ઝેર દુનિયાનું ચઢ્યું છે મને મારણ દઈ જા

મૃત્યુની પેલી પાર શું છે તે કોઈ જાણતું નથી. ઇશ્વરે એ રહસ્ય અકબંધ રાખ્યું છે પણ કવિ તો આર્ષદ્રષ્ટા હોય છે. તે પોતાના મૃત્યુની અને તે પછી પ્રભુ મિલનની કલ્પના કરી આવા સંવેદ્ય અશ્ચાર આપી શકે છે:

આ મોત મોત કયાં છે કે માતમ મનાવીએ
એના મિલનની તક મળી, ખુશીઓ મનાવશું

અને

થયો અંતે રઝળાટ પૂરો જીવનનો
પહોંચ્યો છું નિજ ધામ, હું છું ને તું છે

પ્રભુમિલન માટે સતત ઝંખતા રહેલા જીવને મૃત્યુનો શોક ન હોય.
દુનિયા અને જીવનના રઝળપાટથી મુક્તિ આપતું મૃત્યુ કવિ વધાવે
છે.

“મહેક’ની ગઝલોમાં સાદગીનું સૌંદર્ય

“બેશક ‘મહેક’ ટંકારવી ગુજરાતી સાહિત્યના એક ઉત્તમ ગઝલકાર છે.
તેમની ગઝલોમાં ગઝલપણું હોવાની પ્રતીતિ સાદંત થયા કરે છે. સૂફી
તત્વ એમની ગઝલોનું પ્રધાન લક્ષ્ય છે. એમની ભાગ્યે જ કોઈ ગઝલ
એવી હશે જેમાં સૂફી તત્વ આવ્યું ન હોય. સંગ્રહના આરંભે એમણે
મવલાના રૂમી (રહ)ના જીવન અને કવનનો જે લેખ મૂક્યો છે તેનું
શીર્ષક છે ‘તૃષ્ણાથી તલાશ અને તૃપ્તિ તરફ...’ આ શીર્ષક ‘મહેક’ની
સમગ્ર ગઝલપ્રવૃત્તિના નિયોડરૂપ છે. અધ્યાત્મમાર્ગના સૂફી સંતો-
કવિઓ ઇમામ ગઝાલી, શેખ સઅદી અને મવલાના રૂમીનો એમણે
ગહન અભ્યાસ કર્યો છે. એ પૈકી મવલાના રૂમીને એમણે પોતાના પ્રેરક
અને આદર્શ તરીકે સ્થાપ્યા હોય એવું લાગે છે. ‘મહેક’ અંગ્રેજી ભાષા
સાહિત્યમાં અનુસ્નાતકની ઉપાધિ ધરાવે છે, અધ્યાપન ક્ષેત્રનો પણ

એમને અનુભવ છે. ગઝલના ઇંદશાસ્ત્રનો પણ એમને સારો અભ્યાસ છે આથી એમની ગઝલોમાં ગઝલના બંધારણ બાબતે ચીવટાઇ, ચોકસાઇ અને સફાઇ આવી છે. એમની ગઝલોમાં આલંકારિકતા ભલે ઓછી દેખાય પણ એમાં સાદગીનું સૌંદર્ય ભરપૂર છે. તીવ્ર પ્યાસમાંથી આ ગઝલો નીપજી છે, એટલે એમાં સજ્જા નહીં, પણ સહજતા આવી છે. હૃદયને સ્પર્શે એવી અસરકારકતા અને માર્મિકતા એમાં છે. મુશાયરાઓમાં ‘મહેક’ના કંઠે તરજુમમાં આ ગઝલો રજૂ થતી હોય ત્યારે શ્રોતાઓમાં ભક્તિભાવનું એક અનેરું વાતાવરણ સર્જી શકવા એ શક્તિમાન છે. આ ગઝલોમાં ‘મહેક’ની કલમ પૂરી સમર્થતાથી ચાલી છે, પરંતુ એનું સર્વ શ્રેય વિનમ્ર ભાવે એમણે એ જ પરમ તત્વને, પ્રભુને, અલ્લાહને આપ્યું છે:

આ કલમ કાગળ ભલેને હોય મારા હાથમાં
કોણ આવીને ‘મહેક’ ગઝલો લખાવી જાય છે

નોંધ: “પ્યાસથી પરબ સુધી...” ગઝલ સંગ્રહ પછી ૨૦૧૩માં “પ્રેમરસ પ્યાલો” અને ત્યાર પછી ૨૦૨૧માં આ પાંચમા ગઝલ સંગ્રહ “તુખ્તિ” ની છેલ્લી સુધારેલી વધારેલી ઇ-આવૃત્તિમાંની મારી સૂફીરંગની ગઝલોને સમજવામાં વાંચકને મદદરૂપ થાય એ હિસાબે મુસ્લિમ રાઇટર્સ અકેડમીના પ્રમુખ મરહુમ પ્રા. ડૉ. હસન લુણાત ‘વિતાન’ની આ સુંદર સમીક્ષા ઇકરા એજ્યુકેશન સેન્ટર, ભરૂચના મુખપત્ર “અંજુમન વોઇસ”ના જૂન ૨૦૧૩ના અંકમાં પ્રગટ થયેલી તે અહીંયાં “અંજુમન વોઇસ”ના સૌજન્યથી પૂર્ણ સ્વરૂપમાં રજૂ કરી આપી છે.

Pilgrim's Progress

“ધ્યાસ”થી શરૂ થયેલી જેને Pilgrims Progress અથવા બીજા શબ્દોમાં સાલિકની સત્યશોધક યાત્રા કહી શકાય તે અહીં “તૃપ્તિ” સુધી પહોંચી સંપૂર્ણ તો નહીં પણ અમુક અંશે પણ પૂર્ણતાએ પહોંચે છે એવો એહસાસ અનુભવું છું. હકીકતમાં આ એક એવી ધ્યાસ છે જે કદી પણ જેમ તેમ બૂઝાય એમ નથી. એને સંતોષે એવા જળ કે તળ સુધી પહોંચવું જેવા તેવાનું કામ નથી અને તેમાંયે આપણા જેવા દુનિયાદારોનું તો નહીં જ. અહીં તો માર્ગના ઘણાં બધા અંતરાયોને ઓળંગીને આગળ વધવાનું હોય છે એમાં જો સાચા રાહબરની નજર હેઠળ આગળ વધવામાં આવે તો સફર થોડીક આસાન બને છે. બાકી એકલો મુસાફર તો આ રસ્તે અટવાઈને, ભૂલો પડી ભાંગી પડે એવું પણ બની શકે છે.

જેમણે ઈસ્લામના પુનિત પયગમ્બર (સલ)ના શિક્ષણ અને કલામે પાકના આદેશોને આત્મસાત કરીને સમગ્ર જીવન વીતાવ્યું છે તેવા મૌલાના રૂમી (રહ.) અને શેખ સા'દી (રહ) જેવા ભૂતકાળના મહાન સૂફીસંતોના પ્રભાવ હેઠળ આત્મશુદ્ધિની કોશિશ કરતા રહેવામાં અને જેને ષડરિપુ કહે છે તેવા આપણા છ જાણીતા મહાન દુશ્મનોને અને ‘નફસે અમ્મારા’ની માર્ગથી વિચલિત કરનાર હરકતોને કાબુમાં રાખવામાં મને અવશ્ય મદદ મળી છે. મેં આ મહાત્માઓને મારા માર્ગદર્શક માન્યા છે અને તેમના શિક્ષણને વાગોળતા રહી આત્મશુદ્ધિના માર્ગે પ્રગતિ કરતા રહેવામાં આનંદ અને સંતોષ અનુભવ્યો છે.

મારા અન્ય ગઝલસંગ્રહોની અને “તૃપ્તિ”ની કેટલીક ગઝલોમાં આ મહાન સૂફીસંતોના શિક્ષણની થોડીઘણી ઝલક જોઈ શકાય છે. એમનું ઉમદા શિક્ષણ પ્રેરણાનો સ્ત્રોત બની સાચી તલબ ધરાવનાર કોઈ પણ વ્યક્તિને મનચાહી નહીં પણ રબચાહી જિંદગી જીવવામાં સહાયક નીવડી શકે છે. સૂફી રંગે રંગાયેલા વાંચકોની સેવામાં મારી સૂફી રંગની કહી શકાય તેવી આ કેટલીક ગઝલો પ્રસ્તુત કરતાં હું આનંદની લાગણી અનુભવું છું. એ માર્ગે ચાલનારને એમાંથી થોડી ઘણી મદદ કે પ્રેરણા મળી રહે અને કોઈ સાલિક મને એમની દુઆઓમાં કદીક યાદ કરે અથવા કોઈકના દિલોદિમાગમાં મારો એકાદ શેર કે ગઝલ પોતાની થોડીક જગ્યા કરી લે તો એને હું માફ અહોભાગ્ય અને મારી કલમની સાર્થકતા સમજીશ.

મહેક ટંકારવી

બોલ્ટન, યુ.કે. માર્ચ ૨૦૨૩

આશિકો તો હું કરતા મંડિલે
પહોંચી ગયા
હું કરતી દુનિયાદારી રાહમાં
અરવાઈ ગઈ

— મહેક ટંકારવી

હું ક્યાંથી ક્યાં પહોંચી ગયો

પ્રેમની દોલત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પહોંચી ગયો
આપની ચાહત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પહોંચી ગયો
ધૂળના ઢેફા સમો, ના કોઈ ઓળખતું હતું
આપની નિસબત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પહોંચી ગયો

કઈ ગઝલ ક્યા પાને...

1. અર્પણ	3
2. 'મહેક' ટંકારવીની અધ્યાત્મરંગી ગઝલો	4
3. Pilgrim's Progress	12
4. હું ક્યાંથી ક્યાં પૂછોંચી ગયો	13
5. મુક્તકો	15
6. નામ તારું...	17
7. તને જોઈ લઉં છું	18
8. જાળમાં ફસાયો છું	19
9. ક્યાંથી ક્યાં પૂછોંચી ગયો	20
10. દરિયાને જઈ કહો	21
11. સંતો	22
12. નેઅમત છે...	23
13. અમથું અમથું	24
14. પડતાને જઈ ઉઠાવી લે	25
15. શાંત કરી લે	26
16. ઘંટ વાગી જશે	27
17. શીખી લીધું	28
18. તકબુરી	29
19. છલોછલ	30
20. સલ્તનત ફકીરોની	31
21. દુનિયાની લિજ્જતોમાં	32
22. આશાઓ, ઉમંગોમાં...	33
23. રબચાહી જિન્દગી	34
24. ખાલીપો ખખડે છે!	35
25. ક્યાં છે સમય હવે?	36
26. તો કા'બા તૂટે છે!	37
27. ભલા માણસ!	38
28. ગણતરી ના કર	39
29. હિસાબો ગણે છે!	40
30. મોતને યાદ કર!	41
31. દુઆ લઈ લે	42
32. તો બસ!	43
33. અગડમ્ બગડમ્	44
34. શું પીધું છે	45
35. મોઘલીની ગઝલ	46
36. તે ગલી ના રહી!	47
37. ઊંચે મને ચઢાવ નહીં	48

38. ઝાંઝવાને પી ગયો	49
39. તાજગીને પીવા દે	50
40. એ સમજી લે	51
41. ડૂબી ગયા!	52
42. વસ્ત્ર મેલું આપણું	53
43. આયનો પૂછયા કરે	54
44. પગમાં સાંકળો	55
45. ચાહક બનાવી દે	56
46. ફકીરોનું ભાણું	57
47. વર્તન બોલે છે	58
48. કર્મનું ફળ...	59
49. ખાઈમાં પડશે...	60
50. કશુંક ખૂટે છે	61
51. પડે છે, ચઢે છે	62
52. એવું કરો...	63
53. પરતાઉ છું	64
54. શીખી લે	65
55. જવાની વાત કરો	66
56. લીલવાઈ ગઈ	67
57. ઘોબી પછાડ છે	68
58. ઢૂ ઢૂ કરતા જાય ફકીરો...	69
59. વટલાઈ રહ્યો છે	70
60. એક્યાસીમું વરસ...	71
61. મહા નિબંધ છે	72
62. ધોઈ ના શક્યા	73
63. કોની કૃપા હતી	74
64. ગગનના તારા ગણી ગણીને	75
65. રસ્તો બની ગયો	76
66. અમારા ઘરોની હાલત...	78
67. શું કહેશે લોક!	79
68. આજ તો થાય છે મનમાં એવું	80
69. મિત્રોનો સવાલ, મારો જવાબ	82
70. કોરોના વાયરસ: શિકવા, જવાબે શિકવા	85
71. વાહ રે ટંકારવી...	87

મુક્તકો

પલળતા જ નથી

એક બીજાને એ ખુલ્લા દિલે મળતા જ નથી
લોક મન મૂકી પરસ્પર હવે ભળતા જ નથી
એ બતાવો હવે વરસીને ‘મહેક’ શું કરશું
લાગણીમાં હવે લોકો તો પલળતા જ નથી

તરવૈયા થઈ ગયા

સામે થયો જો દરિયો તો લડવૈયા થઈ ગયા
નિજ ભાગ્યના અમે જ તો ઘડવૈયા થઈ ગયા
નૌકાની રાહ જોઈને બેસી રહ્યા નહીં
મોંજાંઓથી લડી અમે તરવૈયા થઈ ગયા

સ્મશાનમાં

શ્વાસોનો સૂર્ય અંતે ઢળે છે સ્મશાનમાં
માટીમાં જઈને માટી ભળે છે સ્મશાનમાં
જન્મારો જીવી જીવીને થાકી ગયા પછી
આ દેહને વિરામ મળે છે સ્મશાનમાં

કબ્રોની ધૂળમાં

ક્યારેક ધ્યાનથી જો તમે સાંભળી જુઓ
સંભળાય છે કહાણીઓ કબ્રોની ધૂળમાં
માનવની કેટલીયે અધૂરી મુરાદની
દેખાય છે નિશાનીઓ કબ્રોની ધૂળમાં

“હું”નું અડચણ

નડતર શું છે જાણી જઉં છું
દુશ્મનને પિછાણી લઉં છું
વાતે વાતે વચ્ચે આવે
“હું”ને દૂર હડસેલી દઉં છું

ફિકર કરો...

હવે તો બેસો કે જઈ જઈને ક્યાં હવે જઈશું
બધું જ થઈ ગયા, થઈ થઈને શું હવે થઈશું
ફિકર કરો હવે આ ઘરને ખાલી કરવાની
રહી રહીને હવે કેટલું અહીં રહીશું

ગેંગ રૈપનો ભોગ બનેલ નારી

વાતાવરણની ચીસોમાં તારી વ્યથા હતી
તુજ આંસુથી ભીંજાયેલી રોતલ હવા હતી
હેવાનોની હવસનો બની ગઈ શિકાર તું
પીંખાયલા પંખી સમી તારી દશા હતી

તો બસ!

હું બહારનું અંદર ભલેને ના કરી શકું
અંદર છે તેને બહાર હું કાઢી શકું તો બસ
ભેદોને તારા પામી શકું મારી શી વિસાત
હું ભેદ મુજ હયાતીનો પામી શકું તો બસ

નામ તારું...

મત્લામાં નામ તારું, મક્તામાં નામ તારું
મારી ગઝલના હર એક મિસરામાં નામ તારું

ચકચક અને ચીંચીમાં, કોકિલના કંઠમાં પણ
ટહુકે છે મોરલાઓ, ટહુકામાં નામ તારું

ગિરજાના ઘંટનાદો, આઠે પ્રહર અઝાનો
પીણો મહીથી ઊઠતા પડવામાં નામ તારું

તારું જ નામ ગુંજે મંદિરમાં, મસ્જિદોમાં
કાશીમાં નામ તારું, કાબામાં નામ તારું

મૂલોમાં, ઝૂંપડીમાં, જંગલમાં, પૂહાડીઓમાં
જ્યાં પણ ઝૂકે છે મસ્તક, સિજદામાં નામ તારું

દરવેશની ચટાઈ, મોમીનના મુસલ્લામાં
જપમાળા હો કે તસબી, મણકામાં નામ તારું

પંડિતની પોથીઓમાં, મુલ્લાની કિતાબોમાં
કુર્આન, ઉપનિષદમાં, ગીતામાં નામ તારું

હો મસનવી રૂમીની, કવ્વાલી કે ભજન હો,
દોહરામાં નામ તારું, છપ્પામાં નામ તારું

શેહનાઈના સૂરોમાં, મુરલીની મીઠી ધૂનમાં
કરતાલ, મંજીરાંમાં, તબલામાં નામ તારું

લલકાર અનલહકનો કે હોય 'તૂ હી તૂ'નો
'અલ્લાહુ'ના ઝિકરમાં, કલમામાં નામ તારું

પ્રેમીની પુકારોમાં, આબીદની દુઆઓમાં
મજલૂમની આહોમાં, ડૂસકાંમાં નામ તારું

માફી 'મહેક' જ્યારે માંગે છે ગુનાહોની
અશ્રુઓની વહેતી ધારામાં નામ તારું

તને જોઈ લઉં છું હું

ડૂબકી જરા લગાવી તને જોઈ લઉં છું હું
ઘૂણી કદી ઘખાવી તને જોઈ લઉં છું હું

દર્શનની થાય છે કદી ઈચ્છા જો દિલ મહીં
ગરદન જરા ઝુકાવી તને જોઈ લઉં છું હું

અંધકાર રાતનો કદી નડતો નથી મને
દિલમાં દીપક જલાવી તને જોઈ લઉં છું હું

મા તો નથી પણ માનો ચહેરો કદી કદી
આંખોની સામે લાવી તને જોઈ લઉં છું હું

ક્યારેક હાથ ફેરવી માથે યતીમના
એને ઘડી હસાવી તને જોઈ લઉં છું હું

એકાંત પ્રિય છે મને, એકાંતમાં બેસી
અશ્રુ કદી વહાવી તને જોઈ લઉં છું હું

ખોળામાં બેસી જાઉં છું વહાલો થવા કદી
પરદો જરા હટાવી તને જોઈ લઉં છું હું

બે વાત પણ હું દિલની કરી લઉં છું તે સમે
સિજદામાં શિર ઝુકાવી તને જોઈ લઉં છું હું

જાળમાં ફસાયો છું

બે પડો વચ્ચે હું દબાયો છું
દાણાની જેમ હું પીસાયો છું

થઈ ગયું ચાળણી બદન આપું
પૂછ ના કે હું ક્યાં ઘવાયો છું

લોક તો મુજને સમજે પોતાનો
મારા ઘરમાં જ હું પરાયો છું

મૃત્યુને ફૂલો કે લૂંટી જાય મને
જિંદગીભર ઘણું કમાયો છું

હું ય ચગ્યો પતંગની માફક
એની જેમ જ પછી કપાયો છું

મેં વણી, મેં જ પાથરી એને
જાળમાં પોતે હું ફસાયો છું

ચોતરફ મેં ચણી દીવાલો ને-
હું જ એમાં હવે પુરાયો છું

કાઢ કાઢી શકે તો બહાર મને
ખૂબ દલદલમાં હું ફસાયો છું

ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

પ્રેમની દોલત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો
આપની ચાહત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

થઈ ગયો'તો કેદ તનહાઈની દીવાલોમાં હું
આપની સોબત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

માર્ગની મુશ્કેલીથી મૂઝાઈને બેઠો હતો
આપની સંગત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

એ તો બરકત નામની છે આપના, લેતાંની સાથે
એવી તો રાહત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

ધૂળના ઢેફા સમો, ના કોઈ ઓળખતું હતું
આપની નિસબત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

આપની સાથે જો મારું નામ જોડાઈ ગયું
એટલી ઈજ્જત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

થઈ ગયો રાજી 'મહેક' માલિક, બીજું શું જોઈએ
જીવતાં જન્મત મળી, હું ક્યાંથી ક્યાં પૂહોંચી ગયો

દરિયાને જઈ કહો

ફૂલોને જઈ કહો અને કાંટાને જઈ કહો
પગલાં થવાનાં એમનાં, રસ્તાને જઈ કહો

હું પણ છું એના જેટલો તોફાની આજ તો
ડુબાડ હિંમત હોય તો દરિયાને જઈ કહો

તું પણ હવે શમી જા કે યાદો શમી ગઈ
ઊઠે છે ખીણમાંથી તે પડઘાને જઈ કહો

નીકળ્યો છું ફાંટ બાંધીને વીણવા હું સીમમાં
વેરાયેલા પડયા છે તે ટૌકાને જઈ કહો

તારે જ મરઘે થાય સવાર એવું કંઈ નથી
ના બોલે આજે જોઈએ મરઘાને જઈ કહો

ફૂંકાય તર્કના બધે તોફાની વાયરા
તું પગ જમાવી રાખજે, શ્રદ્ધાને જઈ કહો

સંતો

સ્મરણ 'તૂ હી તૂ'નું કરાવે છે સંતો
અહમને એ રીતે મિટાવે છે સંતો

તડપતા રહી પ્રેમ અગ્નિમાં નિજને
પતંગાની માફક જલાવે છે સંતો

પીએ ને પીવાડે હરિરસનો પ્યાલો
યુગોની તરસને છિપાવે છે સંતો

તજ રિદ્ધિ સિદ્ધિ, પ્રસિદ્ધિની માયા
એ નિર્મોહી જીવન વિતાવે છે સંતો

એ જળમાં રહીને ય કોરા રહે છે
ચમત્કાર જગને બતાવે છે સંતો

ફરે આમ તો લઈને એ ઝોળી ખાલી
મુહોબતના મોતી લુટાવે છે સંતો

મહાવીર, મન્સૂર, નાનક કે રૂમી
બધા પાઠ એક જ ભણાવે છે સંતો

અમર દિવ્યવાણી કે સત્સંગ દ્વારા
સમાજોને ઊંચા ઉઠાવે છે સંતો

નિગાહે કરમ થાય જો એમની તો
નવી દુનિયા તમને બતાવે છે સંતો

'મહેક' એમનાથી તું જોડી લે નિસબત
કથીરને ય કંચન બનાવે છે સંતો

નેઝ્મત છે...

ઉગે છે ખેતરોમાં તે કપાસ, નેઝ્મત છે
બને છે આપણો અંતિમ લિબાસ, નેઝ્મત છે

જે આવે-જાય છે, જીવન ઘબકતું રાખે છે
ગણતરીના જે મળ્યા છે તે શ્વાસ, નેઝ્મત છે

ઉઘડતી કળીઓ, મુલાયમ આ શબનમી કૂલો
આ છમ્મલીલું લહેરાય ઘાસ, નેઝ્મત છે

આ રાતરાણી, આ ચંપો, આ મોગરો ને ગુલાબ
ભરે હવાઓમાં મીઠી સુવાસ, નેઝ્મત છે

આ પર્વતો, આ નદીઓ, આ ખીણ ટેકરીઓ
નિશાનીઓ છે બધે આસપાસ, નેઝ્મત છે

સમંદરો, આ સરોવર, વરસતાં આ વાદળ
બુઝાવી રહ્યાં છે ઘરતીતી પ્યાસ, નેઝ્મત છે

આ સૂર્ય, ચંદ્ર, સિતારા, હજાર નક્ષત્રો
પુનમની રાતનો શીતળ ઉજાસ, નેઝ્મત છે

કશે ય શોઘવા એને નથી જવું પડતું
છે દિલમાં હરઘડી એનો નિવાસ, નેઝ્મત છે

રહીમ છે, છે એ રહેમાન, આપણો માલિક
'મહેક' આપણે એના છે દાસ, નેઝ્મત છે

અમથું અમથું

રમત ગમે તે હોય અમે તો રમ્યા અમથું અમથું
હાર્યા તે પણ અમથું અમથું, જીત્યા અમથું અમથું

રોજ સવારે ઘેરથી નીકળી સાંજે પાછા ફર્યા
દુનિયા અમથી અમથી તેમાં ભમ્યા અમથું અમથું

કોઈ દિવસ તો બેઠા જઈને તનહાઈની ટોચે
કોઈ દિવસ તો ભીડમાં જઈને ભળ્યા અમથું અમથું

તસબી-ટોપી, તિલક-માળા વેશ સજાવી બેઠા
અંતરમાં અભિમાન છતાંયે નમ્યા અમથું અમથું

સાયું ક્યારે રડ્યા, હસ્યા સાયું ક્યારે પૂછો
જ્યારે રડ્યા જૂઠું રડ્યા, હસ્યા અમથું અમથું

ઘર માંડીને બેઠા, હા ભઈ, સંસારી થઈ જીવ્યા
આવળગોવળ વચ્ચે નાચ્યા, કૂદ્યા અમથું અમથું

કો બાળકની જેમ બનાવ્યા મહેલ અમે રેતીના
અદ્ધર શ્વાસે બેઠા અંદર, મૂહાલ્યા અમથું અમથું

મનમાં કળશી મેલ છતાંયે વાર અને તૂટેવારે
મિત્ર સગાં સંબંધી સૌને ભેટ્યા અમથું અમથું

કીર્તિનો પ્હેરીને માથે તાજ અમે હરખાયા
પરપોટાની જેમ ઘડીભર ફૂલ્યા અમથું અમથું

સામે પૂર તરીને અહીંયાં કોણ કિનારે પૂહોચું
ભવસાગરમાં ભાર ઉપાડી તર્યા અમથું અમથું

ભીતરનાં અંધારાંની દરકાર કશી ના કીધી
બૂહારથી ઊજળા, ફક્કડ થઈને ફર્યા અમથું અમથું

દુનિયા અમથીમાં જન્મીને કોણ જીવ્યું છે સાયું
રોજ ‘મહેક’ ચૂહેરા બદલીને જીવ્યા અમથું અમથું

પડતાને જઈ ઉઠાવી લે

કોઈ રડતાને જઈ હસાવી લે
કોઈ પડતાને જઈ ઉઠાવી લે

પુણ્ય તારે ભગત કમાવું છે
રાહથી રોડું જા હટાવી લે

એક સ્વજન રિસાઈ બેઠું છે
એને જઈને પ્રથમ મનાવી લે

થઈ જશે તારું યે આબાદ સદન
કોઈનું ઘર પ્રથમ વસાવી લે

બહાર ચાલે છે મૃત્યુનું તાંડવ
કોઈની જિંદગી બચાવી લે

તે પછી થઈ જશે બધું ઝળહળ
પ્રેમની જ્યોતને જલાવી લે

વાત જુદી છે એ મળે ન મળે
દિલ મહીં આશ તો જગાવી લે

એ રીતે મળતાં કોઈ નહિ રોકે
આંખ મીંચી સપન સજાવી લે

હૂર મળશે, શરાબ પણ મળશે
પહેલાં જન્નત અહીં કમાવી લે

ઝૂમી રહ્યું છે આખું મયખાનું
જામ તું પણ ‘મહેક’ ઉઠાવી લે

શાંત કરી લે

અંદર છે અજંપો તે પ્રથમ શાંત કરી લે
ભૂલીને બધું, ધ્યાન તું માલિકનું ઘરી લે

એનો જ બની જા બધું કુરબાન કરી દે
જીવી લે એને કાજ, એને કાજ મરી લે

ફેંકી દે બધાં ઠીકરાં ભેગાં જે કર્યાં છે
સત્કર્મના સિક્કાઓને ઝોળીમાં ભરી લે

સર્જન છે બધું એમનું, ભૂલીને બધા ભેદ
બસ પ્રેમ, સકળ સૃષ્ટિથી તું પ્રેમ કરી લે

કર્યું છે રટણ બીજાં ઘણાં નામનું દિનરાત
એકાદ એનું નામ પણ આજે તું સ્મરી લે

ખેતી છે આખેરતની આ દુનિયા તો ‘મહેકજી’
દિલ દઈને અહીં એમાં તું મજદૂરી કરી લે

ઘંટ વાગી જશે

ખબર નહોતી કે ફૂલો ય ડંખ આપી જશે
ને ઝેર એનું બદનમાં બધે જ વ્યાપી જશે

વિરામનો છે સમય તો વિરામ માણી લો
ઘડીકમાં જ આ મૃત્યુનો ઘંટ વાગી જશે

ઘણાં જ લાડથી છોરી ઉછેરી'તી ઘરમાં
ખબર નહોતી કે ઘર છોડીને એ ભાગી જશે

ભિખારી સમજીને એને તમે ન ધુત્કારો
ફકીર છે એ કદી બદદુઆ જો નાંખી જશે

એ એમ સમજીને નજરોનાં તીર છોડે છે
કદીક તો એ નિશાને જઈને વાગી જશે

કરી ન તેથી અમે ડૂબવાની તૈયારી
ખબર નહોતી કે નૌકા કિનારે લાગી જશે

એ આવી ચડશે 'મહેક' આપણી ગલીમાં કદી
નસીબ કોઈ દિ તો આપણું ય જાગી જશે

શીખી લીધું

મજનુથી મહોબત મેં કરવાનું શીખી લીધું
એક શ્યામ સુંદરી પર મરવાનું શીખી લીધું

ફાંસી ભલે ચડાવે દુનિયા-પરસ્ત લોકો
મન્સૂરથી અનલ હક કરવાનું શીખી લીધું

છોને ઘરે એ વિષના પ્યાલા ફિકર નથી કંઈ
મીરાથી ઝેર પીને જીવવાનું શીખી લીધું

રૂમીથી નાચવાનું ઠપ ઠપની તાલ ઉપર
સંતોથી ઓઢી ચાદર ફરવાનું શીખી લીધું

જાણું છું પ્રેમમાં તો કરવી પડે પ્રતીક્ષા
ચાતકથી ઈન્તેજારી કરવાનું શીખી લીધું

શીખી લીધું વસંતે ખીલવાનું, મ્હાલવાનું
વૃક્ષોથી પાનખરમાં ખરવાનું શીખી લીધું

ડૂબી જવાની રણમાં સંભાવના હતી પણ
રહી મૃગજળોની વચ્ચે તરવાનું શીખી લીધું

ભરતા રહે છે લોકો જેને ‘મહેક’ જીવનભર
તે ખિસ્સાં સાવ ખાલી કરવાનું શીખી લીધું

તકબ્બુરી

ત્યાગ ત્યાગી શકે તકબ્બુરી
છોડ હુંપદ ને મેલ મગરૂરી

ખાક થઈ જા ને નમી જા નીચે
પિંડ માટીનો થઈ જશે નૂરી

કેમ ભટકે છે મૃગની માફક તું
દૂર તારાથી ક્યાં છે કસ્તૂરી?

આ અધૂરપની તું ફરિયાદ ન કર
કોની ઈચ્છાઓ થઈ બધી પૂરી?

પીઠ પાછળથી ભોંક ના ખંજર
દોસ્ત આદત છે એ બહુ બૂરી

ના કદી મળશે એ રીતે સાહિબ
મુખ મહીં રામ, બગલમાં છૂરી

એક ઓરત પરાયા બાહુમાં
નામ એનું જ તો છે મજબૂરી

જન્નતી મેવા, હૂરની સેવા
લો, મળી ગઈ મજૂરને મજદૂરી

પ્રેમનો રંગ તો ચઢવા દે ‘મહેક’
કાળી પણ લાગશે પછી ભૂરી

છલોછલ

દિલમાં હજાર ખ્વાહિશો, અરમાન છલોછલ
છે નાવડી નાની, મહીં સામાન છલોછલ

તેથી તો અનાદર કર્યો નમવાના હુકમનો
મનમાં ભર્યું તું એના અભિમાન છલોછલ

રઘો એ ભારેખમ, કદી ખાલી ન થઈ શક્યો
હું પદથી ભરેલો હતો ઈન્સાન છલોછલ

શ્વાસો ય થઈ ગયા છે અમારા તો સુગંધી
રાખ્યું અમે ગુલાબોથી ગુલદાન છલોછલ

દિલમાં ગમોની આંધી ઊઠી એ રીતે પછી
દરિયામાં જાણે હોય ના તોફાન છલોછલ

કર્યું ન તેમણે કદી ‘ચૂં કે ચરા’ ‘મહેક’
દિલ માંહે જેમના હતું ઈમાન છલોછલ

સલ્તનત ફકીરોની

સલ્તનત ફકીરોની, સાહ્યબી ફકીરોની
તેં હજી નથી દીઠી શહેનશાહી ફકીરોની

આમ જો જુઓ તો ત્યાં તેલ છે ન બત્તી છે
ઝળહળી રહી તોયે ઝૂંપડી ફકીરોની

અંધારાં હરી લે છે, ઝળહળિત કરી દે છે
તેજપુંજ જેવી છે જિંદગી ફકીરોની

વસવસા બધા દિલના દૂર થઈ ગયા પળમાં
જેમને મળી સોબત બેઘડી ફકીરોની

ઘડકનોમાં તૂ હી તૂ શ્વાસમાં છે હૂ હૂ હૂ
આપણાથી જુદી છે બંદગી ફકીરોની

જામ એ ઘરે હોઠે, ઝૂમે આખું મયખાનું
મસ્ત કલંદર જેવી મયકશી ફકીરોની

રૂમીને નયાવે છે, નરસિંહને ઘુણાવે છે
યારને મિલાવે છે, બેખુદી ફકીરોની

જો મળે તો પહેરી લે કો' ફકીર નું પહેરણ
ને મળે તો સાયવજે, ગોદડી ફકીરોની

એમની કદર કરજે, હાથ પણ ચૂમી લેજે
તક મળે કરી લેજે ચાકરી ફકીરોની

પૂહોંચવું જો હો તારે પ્રિયતમના દ્વારે તો
ચાલ ઝાલીને તું પણ આંગળી ફકીરોની

રાહ છે 'મહેક' મુશ્કિલ, ભય વળી ભટકવાનો
તું ય જઈને પકડી લે પાઘડી ફકીરોની

દુનિયાની લિજ્જતોમાં

દુનિયાની લિજ્જતોમાં આ જાત ઝબોળાઈ
એક માંખ ચાસણીમાં કંદોઈની ડબોળાઈ

એવી ફસાઈ કાચા, મોહજાળ મહીં જાણે
માખી કરોળિયાના જાળામાં લપેટાઈ

સમજીને જેને જીવન તરતી રહી'તી જેમાં
આજે તે માછલી લ્યો જળમાં જ ગૂંગળાઈ

દુનિયાની પાછળ એવા તો અંધ થયા લોકો
સામે જ હતી ઊંડી તે ખાઈ ન દેખાઈ

નીકળી શકી પછી ના એમાંથી આ મુહોબત
ઝુલ્ફોની કેદમાં જો એકવાર ગૈ પૂરાઈ

વહાલાંને કલ્પનામાં ભેટીને સજળ આંખે
ક્યારેક એ રીતે પણ છે ઈદ મનાવાઈ

નજરો તેં ઊઠાવી તો છલકાઈ સહેજ ગાગર
એ વાત ચોરેચૌટે સૌના મુખે ચર્ચાઈ

જગ જીતનારની પણ કબરો મેં નિહાળી છે
સઘળીયે હારજીતો બે ગજમાં સમેટાઈ

દીવાનગી જ્યાં પ્હોંચી, એનાથી ન પૂહોંચાયું
ઊંચે ભલે ઊંડે છે પંડિતની પંડિતાઈ

આશાઓ, ઉમંગોમાં...

દુનિયાની ઘમાલોમાં, ને ઢોંગ ઘર્તીગોમાં
ખોવાય ગયા લોકો રસમોમાં, રિવાજોમાં

એ છેલછબીલી છે, એ રંગરસીલી છે
અંજાય ગયા લોકો તો રૂપ ને રંગોમાં

છૂટી ન પછી એની જાદૂ ભરેલ ગાંઠો
બંધાય ગયા લોકો સંસારી સબંધોમાં

તોયે હજી તો નિજને, ના ઓળખી શક્યો છે
બેસી રહે છે માથું ઘાલીને કિતાબોમાં

લડવાનું મૂકી નિજના બંડખોર નફસ સાથે
બરબાદ થયા લોકો આપસના ફસાદોમાં

તો પણ ન અંત આવ્યો એનો 'મહેક' અહીંયાં
પૂરું થયું આ જીવન આશાઓ, ઉમંગોમાં

રબચાહી જિન્દગી

આ પાર તું ગુજારી લે રબચાહી જિન્દગી
પામીશ પેલે પાર તું મનચાહી જિન્દગી

પહેરી લે તું યે ફાટલું પહેરણ ફકીરનું
સાધન વિના તું જીવી શકીશ શાહી જિન્દગી

છે બંડખોર તો કદી એ છે કઠ્ઠાગરી
માથાફરેલ તો કદી છે ડાહી જિન્દગી

ક્યારેક એમાં હોય છે હીબકાં ને હાય હાય
ક્યારેક બની જાય છે વાહવાહી જિન્દગી

ઘેરાય ગઈ છે એવી ગમોની ઘટા મહીં
જાણે અમાસ રાતની સિયાહી જિન્દગી

ઝાલી નહીં શકો ‘મહેક’ એને તમે કદી
પાણીના રેલા જેવી છે પ્રવાહી જિન્દગી

ખાલીપો ખખડે છે!

ભીતરે રાતદિ ખાલીપો હવે ખખડે છે
મન કશું પણ નહીં સમજાય એવું બબડે છે

દેહ મારા હવે જઈ જઈને કહે ક્યાં જઈશું
સાથ ગેડીનો છતાં પણ આ પગ તો લથડે છે

ના ભરોસો છે હવે નાવનો કે નાવિકનો
લોક તેથી જ તો તરણાને હવે પકડે છે

કૂતરાં જેવી દશા થઈ ગઈ છે માણસની
લાશ રસ્તામાં પડી છે ને હવે સબડે છે

કોઈ પડશો નહીં વચમાં, વળાવશો ય નહીં
આજ તો પોતાની સાથે જ ‘મહેક’ ઝઘડે છે

ક્યાં છે સમય હવે?

મિત્રોને જઈને મળવાનો ક્યાં છે સમય હવે
બે વાત દિલની કરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

મળતો નથી તને ની શિકાયત તું કર નહીં
ખુદ જાતને ય મળવાનો ક્યાં છે સમય હવે

માબાપ છોને કણસે બુઢાપાને બિસ્તરે
પાણીની ગ્લાસ ઘરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

ઘાણીના બળદ જેમ કુંડાળામાં ઘૂમીએ
આઝાદ થઈ વિહરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

ને આમ તો કૂવો ય નથી દૂર તે છતાં
ખાલી ઘડાને ભરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

ખદબદ દિવસ ને રાત ઉકળતા ચરુની જેમ
એક બે ઘડીય ઠરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

માનવતા આખી આજ તો થઈ ગૈ છે લોહીલુહાણ
મરહમ જખમમાં ભરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

નિશ્ચિત છે મોત એ તો બધા જાણે છે ‘મહેક’
પણ મોતથી યે ડરવાનો ક્યાં છે સમય હવે

તો કા'બા તૂટે છે!

કોઈને પણ ન બાકી મૂકે છે
તીર નજરોનાં જ્યારે છૂટે છે

મુખ ઉપરથી હટાવીને પરદો
ઘોળે દ્હાડે બધાને લૂંટે છે

પૂછ ના તું મને એનું કારણ
એ તો કારણ વિના જ રૂઠે છે

ભલભલા એમાં કેદ થઈ જાયે
જુલ્ફ કંઈ એ રીતે એ ગૂંથે છે

દિલને તોડીને ગુનહગાર ન બન
દિલ જો તૂટે તો કા'બા તૂટે છે

શૂન્યનું મૂલ્ય ક્યાં એ જાણે છે
ક્યારનો એકડો જ ઘૂંટે છે

વૈભવો વચ્ચે વલવલે છે એ
એમને પૂછ કે શું ખૂંટે છે

હા, બને છે 'મહેક' એવું અકસર
એકને વાંકે હોડી ડૂબે છે

ભલા માણસ!

સમય તો રેલો છે, વૂહી જાય છે ભલા માણસ
જમાનો હર ઘડી બદલાય છે ભલા માણસ

આ કેવી આંધળી મૂકી છે દોડ સોય જરા
જવાનું ક્યાં છે, તું ક્યાં જાય છે ભલા માણસ

જ્યાં તું જ તારો નથી, ત્યાં બીજાની વાત જ શી
શું કામ આમ દુઃખી થાય છે ભલા માણસ

હજાર ટૂંકડાઓ દિલના કરીને બેઠો છે
નકામો તું હવે પસ્તાય છે ભલા માણસ

ન છોડ આંગળી, મેળામાં તું ભલે મહાલે
એ ભીડમાં ઘણાં ખોવાય છે ભલા માણસ

ભરે તો પૂરો ભરી લે કૂવેથી તું એને
ઘડો અઘૂરો તો છલકાય છે ભલા માણસ

ન એમાં વાંક છે તારો, ન દોષ બીજાનો
જે હો નસીબમાં, તે થાય છે ભલા માણસ

‘મહેક’ આપણી તો શી વિસાત એ રસ્તે
જ્યાં ભોમિયા ય ભટકી જાય છે ભલા માણસ

ગણતરી ના કર

તસ્ખી માળાની ગણતરી ના કર
શ્વાસે શ્વાસે તું નામ એનું ભર

તું ભલે ના ડરે આ દુનિયાથી
એક ફક્ત એનાથી જરા તો ડર

રાતની ઊંઘ જો હરામ છે તો
ઘોળે દહાડે સપનમાં એના સર

એ જ ડૂબતાં બચાવશે તુજને
જઈને એના તરાપે દરિયો તર

છોડ દુનિયાને કાજ મરવાનું
હોય મરવું તો પ્રેમ ખાતર મર

જો પવન કેવો વાય છે ફરફર
તુંય મન મૂકીને 'મહેક' વિસ્તર

હિસાબો ગણે છે!

અશ્વ ઈચ્છાઓના હણહણે છે
મોત માથા ઉપર બણબણે છે

ઉમ્મલર મેળ જેનો ન બેસે
એ તું કેવા હિસાબો ગણે છે

કેદ પોતે જ થઈ જાય એમાં
તોય માણસ દીવાલો ચણે છે

એ ભલે નામ મારું ન લે છે
મારી ગઝલોને તો ગણગણે છે

ખુદને શું કામ તું છેતરે છે
તું નથી, ચહેરો જે દર્પણે છે

હોય હિંમત તો આગળ ભરો ડગ
હ્યાં નથી, એમનું ઘર પણે છે

એટલે તો હજી ઠોઠ છે એ
પ્રેમના પાઠ એ ક્યાં ભણે છે

એમ ભૂલી જવું ક્યાં છે સહેલું
જન્મ જૂના હજી એ ખણે છે

એ જ અંતે ‘મહેક’ ફાવશે જે-
નેકીઓ બેઉ હાથે લણે છે

મોતને યાદ કર!

હા, બધું ભૂલી જા, મોતને યાદ કર
યાદમાં ડૂબી જા, મોતને યાદ કર

જીભ પર હોય બસ અલ્લાહૂ અલ્લાહૂ
મોતને જીતી જા, મોતને યાદ કર

છોડ કરવાનું શિક્વા-શિકાયત હવે
માફ કર, ભૂલી જા, મોતને યાદ કર

આવશે કામ તો નેકીઓ આવશે
નેકીઓ લૂંટી જા, મોતને યાદ કર

કેદખાનું છે દુનિયા, બીજું કંઈ નથી
કેદથી છૂટી જા, મોતને યાદ કર

જિંદગી દોસ્ત પાણીનો છે બુદબુદો
એ ન તું ભૂલી જા, મોતને યાદ કર

જ્યાંથી આવ્યો ત્યાં પાછો વળી જા હવે
નિજ ઘરે ખડોંચી જા, મોતને યાદ કર

આમ તો ના થશે દોડ પૂરી કદી
બસ હવે બેસી જા, મોતને યાદ કર

દિલ મહીં આરઝૂ યારની લઈ ‘મહેક’
મોતને ભેટી જા, મોતને યાદ કર

દુઆ લઈ લે

રોગની એ જ છે દવા, લઈ લે
કોઈના દિલની તું દુઆ લઈ લે

સાહ્યબી દે ફકીરના જેવી
માલ લઈ લે, બઘી મતા લઈ લે

બસ હવે તો સુકૂને દિલ દઈ દે
આ તથા લઈ લે, આ તમા લઈ લે

હા, પછી નહીં મળે આ હરિયાળી
બે ઘડી બેસ, આ હવા લઈ લે

એથી બહેતર જગા ન મળશે તને
કોઈના દિલમાં જા, જગા લઈ લે

ચાખવી પડશે મોતની યે મજા
જિન્દગીની ભલે મજા લઈ લે

એજ છે આપણું હથિયાર ‘મહેક’
હાથમાં પ્રેમની શમા લઈ લે

તો બસ!

અંદર છે તેને બૂહાર હું કાઢી શકું તો બસ
છે બૂહાર તેને બૂહાર હું રાખી શકું તો બસ

દીવાઓ સેંકડો પછી એમાંથી પ્રગટશે
હું એક પ્રેમ દીપ જલાવી શકું તો બસ

ભેદોને તારા પામી શકું મારી શી વિસાત
હું ભેદ મુજ હયાતીનો પામી શકું તો બસ

સઘળા યે બંધ તોડવા એ તો મથી રહ્યું
આ પૂર લાગણીઓનું ખાળી શકું તો બસ

બીજું બધું તો ક્યારનો ભૂલી ગયો છું હું
ખુદને ય જો હવે હું ભૂલાવી શકું તો બસ

મૃત્યુ પછી તો ઊંચકી જશે લોક જનાજો
જીવતાં હું લાશ મારી ઊઠાવી શકું તો બસ

દુનિયા બધી પછી તો ‘મહેક’ ઝુકતી આવશે
મસ્તક હું એની સામે ઝુકાવી શકું તો બસ

અગડમ્ બગડમ્

પઘડી ટોપી અગડમ્ બગડમ્
માળા તસબી અગડમ્ બગડમ્

ટીલાં ટપકાં ઝોળી ઝભ્ભા
ઓળખ ખોટી અગડમ્ બગડમ્

જાત પિછાણે તો હું જાણું
પૂજા પોથી અગડમ્ બગડમ્

અલ્લાહૂની રઢ લાગે તો
દુનિયાદારી અગડમ્ બગડમ્

નરસિંહના જેવી ધૂન ક્યાં છે
ભજનિક મંડળી અગડમ્ બગડમ્

મીરાં કૃષ્ણ દીવાની સાચી
આજની ગોપી અગડમ્ બગડમ્

મન્સૂરી અહાલેક હવે ક્યાં
છે દુરવેશી અગડમ્ બગડમ્

રૂમીની સાથે નાચી લે
રિવાજ રૂઢિ અગડમ્ બગડમ્

મૂકો એનો મોહ ‘મહેકજી’
રિદ્ધિ સિદ્ધિ અગડમ્ બગડમ્

શું પીધું છે

હાથમાં એના ફૂલ દીધું છે
એક હિંમતનું કામ કીધું છે

રૂંવેરૂવાંએ નાય માંડયો છે
એણે મળવાનું વચન દીધું છે

દૂર વાદળ થયાં ઉદાસીનાં
મન મૂકી આજ વરસી લીધું છે

બસ હવે બીજું કંઈ ન માંગ સનમ
દિલ હતું પાસે, આપી દીધું છે

નાયવું હોય તો નથી બહાનું
આપણું આંગણું તો સીધું છે

કેમ પગ લડખડી રહ્યા છે ‘મહેક’
આજ તેં એવું તે શું પીધું છે

મોઘલીની ગઝલ

લીમડા નીચે એક છાપરીની ગઝલ
તૂટલી કાથીની ખાટલીની ગઝલ

જોઈ આદમને જે ભાન ભૂલી જતી
પ્રેમમાં અંધ તે મોઘલી*ની ગઝલ

સાયવીને સદા જેને એ રાખતી
કાણા પૈસાની તે પોટલીની ગઝલ

પ્રેમથી તેં કદી જે જમાડી હતી
ઘીમાં લયપય નરમ રોટલીની ગઝલ

એક ઝલક પામવા તારી જ્યાં બેસતા
રેઠડા'દમ**ની તે ઓટલીની ગઝલ

મોંમાં રસ લાવતી, જે તને ભાવતી
તે સરસ ખટમીઠી આમલીની ગઝલ

જેને વાંચીને હૈયું ઊછળતું હતું
તું જે લખતી'તી તે કાપલીની ગઝલ

આંખથી પીવડાવી તેં ખ્યાલી અને
મેં લખી નાંખી લે મયકશીની ગઝલ

ઘૂળ ઝીણી કરી નાંખી જેની 'મહેક'
કેમ હું ના લખું તે ગલીની ગઝલ

* ગામને છેડે ઘટાદાર લીમડાના શીતળ છાંયડા નીચે છાપરીમાં રહેતી હતી તે
મારા જે ગામની એક પ્રેમદીવાની ભીલડી

** અમારા ગામના આદમભાઈ રેઠડા, જેમની દુકાનની બહાર આવેલી ઓટલી
જ્યાં અમે યુવાનો બેસતા

તે ગલી ના રહી!

આ હૃદયમાં ખુશી કે ગમી ના રહી
જીવવા જેવી આ જિંદગી ના રહી

શું કરું આ વસંતોને હું શું કરું
ફૂલમાં રંગ-બૂ તાજગી ના રહી

ના હવે તે ઝરૂખો, ન તે મેહઝર્ખી
ચાંદ પણ ના રહ્યો, ચાંદની ના રહી

કોણ કરશે હવે દૂર અંધારને
દીપકો તો જલે, રોશની ના રહી

ભવ્ય મસ્જિદ ને ઊંચા મિનારા બધે
સાચી જેને કહો બંદગી ના રહી

તસ્બી તોબાની તો છે ફક્ત જીભ પર
સાચી તોબા કે શરમિંદગી ના રહી

આંખ નમ ના રહી, દિલ નરમ ના રહ્યાં
પરદુઃખે જે રહે, આંખડી ના રહી

ગામ ચારે તરફ વિસ્તરી તો ગયું
જ્યાં રમ્યા આપણે તે ગલી ના રહી

દાયકા એકમાં શું નું શું થઈ ગયું
છાપરી ના રહી, મોંઘલી* ના રહી

કેટલી ગૂંચ એમાં પડી ગઈ જીઓ
આ સબંધો મહી સાદગી ના રહી

આપણે જેમની ખૂબ રાખી ‘મહેક’
તેમને આપણી લાગણી ના રહી

* ગામને છેડે વટાદાર લીમડાના શીતળ છાંયડા નીચે છાપરીમાં રહેતી હતી તે
મારા જ ગામની એક પ્રેમદીવાની ભીલડી
આ ગઝલને ગઝલગાયક રિષભ મહેતાનો કંઠ મળ્યો છે

ઊંચે મને ચઢાવ નહીં

કશાનો પણ હવે તો ભાવ કે અભાવ નહીં
હવે આ દિલમાં કોઈ ઘાવ કે લગાવ નહીં

કરીને કુથલી નકામું તું દિલ દુભાવ નહીં
ગમે તે કહેતા હો મિત્રો મને જણાવ નહીં

ઘડીમાં ઊઠીને ચાલ્યા જવું પડે અહીંથી
ન જલ્દી ઉખરે એવો નાંખ તું પડાવ નહીં

એ સૂની વાવ કે ખંડેરથી વિશેષ નથી
જે દિલમાં દર્દની હો કોઈ આવજાવ નહીં

પડું તો બેઠો કદી થઈ શકું ન હું જ્યાંથી
હે યાર એટલો ઊંચે મને ચઢાવ નહીં

ભણી લીધા છે બધા પાઠ પ્રેમના મેં તો
હવે બીજા કશા પાઠો મને ભણાવ નહીં

ગમે ન જેને પછી છોડવું સમય આવ્યે
‘મહેક’ ઘરને અહીં એટલું સજાવ નહીં

ઝાંઝવાને પી ગયો

તમને અડકીને જે આવી તે હવાને પી ગયો
ઝુલ્ક વિખરાઈ તો હું કાળી ઘટાને પી ગયો

ના ઉતરતે આમ તો આ દુનિયાદારીનો નશો
સંતની વાણી, ફકીરોની દુઆને પી ગયો

દર્દોગમથી એમ તો છૂટકારો મળતે ના કદી
હું દવા સમજી મળી તે સૌ વ્યથાને પી ગયો

કંઈ યુગોની ખ્યાસની એ તો ચરમસીમા હતી
ઝાંઝવાં સામે મળ્યાં તો ઝાંઝવાંને પી ગયો

ઉમ્મર પીતો રહ્યો હું ઘૂંટ કડવા, આખરે-
ઘૂંટ છેવટનો છે સમજી હું કઝાને પી ગયો

આખરે તો એ જ મારા રોગનું મારણ બની
એમણે પીવડાવી તે કડવી દવાને પી ગયો

હોય ગંગાજળ કે ઝમઝમ, છે બધી એની કૃપા
ખોબે ખોબે હું ‘મહેક’ એની કૃપાને પી ગયો

તાજગીને પીવા દે

અમાસે તારલાની રોશનીને પીવા દે
પૂનમની રાતે મધુર ચાંદનીને પીવા દે

મને તું આજ પી લેવા દે લાલી સંધ્યાની
ભરીને મન ઉષાની તાજગીને પીવા દે

ફરી કુદરતનો આ ખોળો મને મળે ન મળે
મને હવાની મીઠી લહેરખીને પીવા દે

મહેક પીવા દે માટીની પ્રથમ વરસાદે
પછી વરસતી એ શ્રાવણ ઝડીને પીવા દે

આ મોગરાની, ચમેલીની, રાતરાણીની
સુગંધને તું મને મન ભરીને પીવા દે

હવે તો જંપી ગયાં છે બધાં પશુ-પંખી
નીરવ મઘરાતની આ ખામોશીને પીવા દે

ફરી આ સીમ સીમાડો કશું મળે ન મળે
આ ખેતરોની લીલી વાવણીને પીવા દે

ઘણાં જ દૂર ‘મહેક’ થઈ ગયા છે એનાથી
મળી છે તક તો મને પ્રકૃતિને પીવા દે

એ સમજ લે

એ તો પરપોટો છે, ફૂટી જશે, એ સમજ લે
પાત્ર માટીનું છે, તૂટી જશે, એ સમજ લે

જે મળ્યા છે તે ગણતરીના મળ્યા છે શ્વાસો
એક દિ એય તો ખૂટી જશે, એ સમજ લે

છે જીવનદોર તણો તાંતણો ખૂબ જ કાચો
તાણ વધતાં જ એ તૂટી જશે, એ સમજ લે

કોઈની થઈ છે કે તારી થવાની છે દુનિયા
દઈ દગો એય વછૂટી જશે, એ સમજ લે

જેને વળગાડીને બેઠો છે તું ગળે અહીંયાં
મોત આવી બધું લૂંટી જશે, એ સમજ લે

છે સફર લાંબી ‘મહેક’ એકલા જવાનું છે
દોસ્ત-અહબાબ પણ છૂટી જશે, એ સમજ લે

ડૂબી ગયા!

હોડી હલેસાં સઘળું એ પાછળ મૂકી ગયા
દુનિયાના લોક તરતા રહ્યા ને ડૂબી ગયા

જે તારી યાદમાં જ ડૂબેલા રહ્યા સદા
એ તારા યાર ડૂબીને સાગર તરી ગયા

બેઠા હતા લુંટાવવા પાસે જે કંઈ હતું
એવું નથી કે લોક અમોને લુંટી ગયા

બીજા કશાથી સ્લેટને મેલી કરી નથી
બસ એક નામ તારું ફકીરો ઘુંટી ગયા

બંધનને તોડવામાં તૂટી ગઈ ભલેને જાત
આ મોહ જાળમાંથી તો અન્તે છૂટી ગયા

વીંટળાયલા રહ્યા અમોને કંટકો ‘મહેક’
ને લોક આવી આવીને ફૂલો ચૂંટી ગયા

વસ્ત્ર મેલું આપણું

વસ્ત્ર મેલું આપણું, તે ધોવાનું પણ આપણે
અશ્રુમાં ઝબકોળવાને, રોવાનું પણ આપણે

આપણે ખુદ આપણામાં ભીડ સર્જી હકડેહકડ
ને હવે અસ્તિત્વ એમાં ખોવાનું પણ આપણે

તે છતાં અસલી ચહેરાને રહ્યા છુપાવતા
આયનામાં રોજ ઊઠી જોવાનું પણ આપણે

એ હતું ખુલ્લું તો ડોકાયા કદી ના આપણે
દ્વાર આજે બંધ જોઈ રોવાનું પણ આપણે

જે કર્યા તે ખોટના કર્યા બધા સોદા અહીં
જે દિવસ થાશે હિસાબો, ખોવાનું પણ આપણે

હાથનાં કર્યા હમેશાં વાગે છે હૈયે ‘મહેક’
હાથ માથે દઈને ત્યારે રોવાનું પણ આપણે

આયનો પૂછ્યા કરે

એ છે ક્યાં અસલી કે એને રોજ તું જોયા કરે
આયનો સમજી ગયો છે એ મને પૂછ્યા કરે

પડતાં મૂકી પોથી-પંડિત ને બધાં વિધિ-વિધાન
'તૂ હી તૂ'ની રટ લગાવી એક જણ ઘૂણ્યા કરે

નફરતોએ બદલી નાંખ્યો છે પડોશી ધર્મ પણ
એકનું ઘર જોઈ બળતું બીજો હરખાયા કરે

એક કવિ આલેખવા જુલ્મોસિતમની દાસ્તાં
શાહી પડતી મૂકી લોહીમાં કલમ બોળ્યા કરે

આજનો માનવ છલોછલ છે બધાથી તે છતાં
કંઈક તો ખૂટે છે જેને એ હજી તરસ્યા કરે

બહાર કોલાહલ ને અંદર ભીડ ખીચોખીચ 'મહેક'
ના સમજ કંઈ પણ પડે ને જીવ રૂંધાયા કરે

પગમાં સાંકળો

આપણે કીધી ઘણીયે ચળવળો
તોય પગમાં આપણા છે સાંકળો

એક મુદ્દતથી છે પડતર એટલે
ભીતરે ઊગી નીકળ્યા છે બાવળો

નહીં મળે જોવા એ પનિહારી હવે
ઘરમાં આવી ગ્યા છે પાણીના નળો

ઊંચકો ઘૂંઘટ મિલન રાતે તમે
ને પડે ખોટી બધીયે અટકળો

છે સુરાલય બંધ આજે દોસ્તો
શું કરું ઘેરાય છે જો વાદળો

કેમ આવ્યાં આંખમાં આંસુ ‘મહેક’
લઈને બેઠો છું હું જૂના કાગળો

ચાહક બનાવી દે

કશા બીજાનો નંઈ, તારો મને ચાહક બનાવી દે
કશા બીજાનો નંઈ, બસ પ્રેમનો વાહક બનાવી દે

રમી થાક્યો છું દુનિયાની હું મોંઘીદાટ ચીજોથી
ફરીથી ઘૂળમાં રમતું મને બાળક બનાવી દે

ઉતારી લે હવે આ તાજ કીર્તિનો તું માથેથી
મને ગુમનામ તારા માર્ગનો સાધક બનાવી દે

પછી બેસી રહું એક ધ્યાન થઈ હું રાહ જોઈને
કૃપાને તારી હું તરસું, મને ચાતક બનાવી દે

જે રીતે પ્રેમી વાંચે પ્રેમપત્રો એમ હું વાંચું
મને તુજ દિવ્ય વાણીનો એવો પાઠક બનાવી દે

મદદ કર રંગમાં રંગાઈ જાઉં હું હવે તારા
જગતની રંગરેલીઓને નિરર્થક બનાવી દે

ફકીરોનું ભાણું

જમી લે ફકીરોનું તું શાહી ભાણું
ન મળશે તને ક્યાંય પણ આવું ખાણું

અજબ ખાનકાહોનો વહેવાર દીઠો
ન ત્યાં જોઈએ કોઈ સિક્કા કે નાણું

દિલોમાં અહીં યાદ માલિકની ઘડકે
ને હોઠો ઉપર નામ એનાં નવ્વાણું

ઉતરતો નથી કેફ એનો કદી પણ
અહીં સાંભળે જે ‘તૂ હી તૂ’ નું ગાણું

ફકીરોની મજલિસની મસ્તીમાં ગુમ છું
હું કઈ રીતે દુનિયાની મૂહેફિલને માણું

તમે ખુદ બની કેદી રહેવા જ્યાં ઈચ્છો
છે ઝૂંપડી ફકીરોની તો એવું થાણું

છતાં એમને ત્યાં મળી તૃપ્તિ અમને
મદીરા હતી ઓછી ને ખ્યાલું કાણું

ફકીરોની તાણીને ચાદર ‘મહેકજી’
હવે સુઈ જાઓ, હવે વાય વ્હાણું

વર્તન બોલે છે

ના તસ્બી માળા બોલે છે, ન કથા કે કીર્તન બોલે છે
ન જટા કે તિલક બોલે પણ ભક્તોનું વર્તન બોલે છે

એ બોલ ઘણાં ઓછા બોલે, ધીમું બોલે, તોલી બોલે
જે હોય ફકીરો પહોંચેલા, તેઓનું તર્પણ બોલે છે

પંખીડાં ગીતો ગાય, કરે છે ઝાડ-પાન ગુણગાન અહીં
હ્યાં રાતદિવસ ચોદિશ બધે, કિરતારનું સર્જન બોલે છે

ઘનવાન ધરી સિક્કા સોનાના દેખાડાનું દાન કરે
નિર્ધનનું દાન ભલે કોડીનું, દિલનું અર્પણ બોલે છે

રૂમીને ત્યાં અલ્લાહની ધૂન સમાની મહેફિલમાં
પ્રેમ દીવાના દરવેશોનું ઘુમ્મરિયું નર્તન બોલે છે

તીર્થ કરીને બહારથી ઉજળા થઈ આવ્યા એ સાચું પણ-
અંતર તો મેલું ને મેલું, વાણી ને વર્તન બોલે છે

અંતઃસ્ફૂરણા હોય ‘મહેક’ તો દાસ કબીરની વાણી બોલે
નરસિંહનાં કરતાલાં બોલે, મીરાંનું દર્શન બોલે છે

કર્મનું ફળ...

મંદિરે મસ્જિદે નમન કરશે
બહાર જઈ અકડેખાન થઈ ફરશે

એને તો એ બહુ વહાલી છે
લક્ષ્મીદેવીનું ધ્યાન એ ધરશે

દિલ થયું હોય કાળુંઘબ્બ જેનું
નિજના પડછાયાથી પણ એ ડરશે

હોય હિંમત ગળું દબાવી દે
ઈચ્છાઓ આપમેળે ના મરશે

મૂલ્ય જે એની ફૂંકનું સમજે
એ જ ભાણું ફકીરનું ભરશે

હા ભરી'તી એ યાદ હો જેને
તે જ માલેકનું કહ્યું કરશે

કર્મનું ફળ જરૂર મળશે 'મહેક'
જેવું હ્યાં કરશે તેવું ત્યાં ભરશે

ખાઈમાં પડશે...

જેટલો ઊંચે માનવી ચડશે
પડશે તો એટલો નીચે પડશે

એકવીસમી સદીનો આ રોબોટ
આંસુઓ પણ મગરનાં એ રડશે

વાસના તો છે એક અંધાપો
હાથીની જેમ ખાઈમાં પડશે

ખાસિયત હોય જો કાંટા જેવી
તમને નંઈ તો એ બીજાને નડશે

આટલો તું જો રૂલેશે અક્કડ તો
ઘાટ તારો એ કઈ રીતે ઘડશે

ભીડમાં જાત ખોઈ બેઠો છે
સાંઈને પૂછ એ ક્યાંથી જડશે

એ ખરો જંગ જીતી જાશે ‘મહેક’
નિજની સાથે જે બરાબર લડશે

કશુંક ખૂટે છે

ખેદો આ ખ્વાહિશો ક્યાં મૂકે છે
દુનિયાદારી હજી ક્યાં છૂટે છે

આંસુનું ઘોડાપૂર ઊમટે છે
લાગણી બંધ જ્યારે તૂટે છે

જર છે, જોરુ છે, ને જમીન છે પણ
છે અઘૂરપ, કશુંક ખૂટે છે

લૂંટ ચાલી રહી છે ચારેતરફ
રાજા લૂંટે, પ્રજા યે લૂંટે છે

માફ કર, ભૂલી જા ભલા માણસ
વાત શું કામ આમ ચૂંથે છે

દૂહાડા સીધા ન હોય ત્યારે ‘મહેક’
એક સાંધો ને તેર તૂટે છે

પડે છે, ચઢે છે

જમાનાથી એ ભૂલવા તો મથે છે
છતાંયે તને દિલ ક્યાં ભૂલી શકે છે

બધું નેવે મૂકી દીધું માનવીએ
હવે એને મન ફાવે તેવું કરે છે

હજારો ભલે આવે ગમ દિલમાં, આવે
મને એ રીતે ગમની દોલત મળે છે

ગમા અણગમાનો સવાલ જ હવે ક્યાં
તને જે ગમે તે મને પણ ગમે છે

પછી કઈ રીતે એને પાછો હું ઠેલું
તું સાકી બની મયનો પ્યાલો ઘરે છે

છે આદતથી મજબૂર, કૂતરાં ભસે છે
છે બિનદાસ્ત હાથી, એ આગળ વધે છે

શિખર તે જ ઉન્નત 'મહેક' સર કરે છે
ચઢે છે, પડે છે, પડે છે, ચઢે છે

એવું કરો...

જાત સાથે એ લડે એવું કરો
કોઈ વચ્ચે ના પડે એવું કરો

જેમાં ભીતરની છબી દેખી શકું
એવું દર્પણ કો ઘરે એવું કરો

નફરતોએ સુકવી નાંખી છે ઘરા
પ્રેમની ગંગા વહે એવું કરો

આ યતીમો કોઈ પાલક બાપની
આંગળી ઝાલી ફરે એવું કરો

રે'વા દો બીજું બધું હે શેખજી
માનવી માનવ બને એવું કરો

શહેરનો માણસ જરા ઊઘડે અને
મન મૂકી વાતો કરે એવું કરો

થઈ ગયાં દિલ સાવ પથ્થરિયાં 'મહેક'
મીણ થઈને પીગળે એવું કરો

પસ્તાઉ ઇું

ગાય છે પંખી મધુરાં ગીત, હું પણ ગાઉ ઇું
બેઘડી કુદરતને ખોળે બેસી દિલ બહેલાઉ ઇું

થઈને ભારેખમ ઘરા પર ચોંટી રહેવું ના ગમે
આભમાં પીઇું બની ક્યારેક હું લહેરાઉ ઇું

આખી દુનિયાને બદલવાનો અભરખો તો હતો
એ તો ના બદલાઈ, હું પોતે જ લ્યો બદલાઉ ઇું

એટલું સૂહેલું નથી ભૂલી જવું તુજને પ્રિયે
ભૂલવા તુજને જતાં હું ખુદને ભૂલી જાઉ ઇું

બેવફાને દિલ દઈ પસ્તાય પ્રેમી જે રીતે
દિલ લગાવીને આ દુનિયાથી હું યે પસ્તાઉ ઇું

કોણ કહે છે સાથ ના કંઈ આવશે મૃત્યુ પછી
એની કૃપાની ઉમેદો સાથે લઈ હું જાઉ ઇું

આગ ઘરમાં ઘરના દીવાથી જ લાગે છે ‘મહેક’
ક્યારનો એ વાત મારા દિલને હું સમજાઉ ઇું

શીખી લે

મસ્તીમાં ડોલવાનું શીખી લે
તૂ હી તૂ બોલવાનું શીખી લે

ઊઠ અને બેસી જા મુસલ્લા પર
યાદમાં જાગવાનું શીખી લે

ભાર ઓછો થશે ગુનાહોનો
આંસુઓ સારવાનું શીખી લે

લઈને કશ્કોલ તું યે નીકળી જા
ને અહમ ત્યાગવાનું શીખી લે

બેઉ હાથે તું લેતો રહ્યો છે
બસ હવે આપવાનું શીખી લે

એમ તો એ ન જંપવા દેશે
મનને તું મારવાનું શીખી લે

આવવાનું, પછી જવાનું છે
મનને સમજાવવાનું શીખી લે

એની ઈચ્છા મુજબ હવે તો ‘મહેક’
પિંડને ઢાળવાનું શીખી લે

જવાની વાત કરો

ન ઉતરે પીઠા પછી તે સુરાની વાત કરો
જે ગમ ભૂલાવી દે તે મયકદાની વાત કરો

પછી જુઓ કે અહીં જામે છે મૂહેફિલ કેવી
પ્રથમ વિખેરીને ઝુલ્કો, ઘટાની વાત કરો

એ રીતે પાર નહીં થાય આ દરિયો ક્યારે
તજી તરાપો હવે ડૂબવાની વાત કરો

હવે તો થાકી ગયા લોક શૂહેરી જીવનથી
તે ધૂળઢેફાની, તે ગામડાની વાત કરો

અજબ છે પ્રેમનો આ રોગ, નહીં મટે જલ્દી
દવા જો રાસ ન આવે, દુઆની વાત કરો

તપાસી લો હવે ખાતાવહી આ જીવતરની
ઉધાર માફ કરી દો, જમાની વાત કરો

ઘણાં સમયથી ‘મહેક’ આવીને બેઠા છો અહીં
હવે ઊઠો ને અહીંથી જવાની વાત કરો

લીલવાઈ ગઈ

શુષ્ક મારી જિંદગી તુજ સ્પર્શથી ભીંજવાઈ ગઈ
ડાળખી સુકકી વસંતી છાંટણે લીલવાઈ ગઈ

એ કશાથી પણ કદી બંધાય એવી ક્યાં હતી?
જિંદગી તુજ પ્રેમ કેરા તાંતણે બંધાઈ ગઈ

આમ તો બીજાના દુઃખનો ના હતો એહસાસ પણ-
ગોઠડી ગઈ તો હકીકત ટાઢની સમજાઈ ગઈ

વેદના જીવતરની રાખી'તી અમે છૂપી સદા
મોત વેળા અઘખૂલી આંખોમાં તે વંચાઈ ગઈ

માટીની કાયા હતી, નિશ્ચિત હતો અંતિમ મુકામ
ઓઢીને માટીની ચાદર માટીમાં ઢબૂરાઈ ગઈ

આશિકો તો હૂ હૂ કરતા મંઝિલે પૂહોંચી ગયા
હું હું કરતી દુનિયાદારી રાહમાં અટવાઈ ગઈ

આપણે ખુદ જાતને ના ઓળખી શક્યા 'મહેક'
અન્યને ઓળખવામાં આ જિંદગી પર્યાઈ ગઈ

ઘોબી પછાડ છે

અથડાય કાનમાં જે સતત, કોની રાડ છે
કણકણ મહી કંપે છે એ કોનો વિષાદ છે

દુનિયાના રંગરાગમાં ભૂલી ગયો બધું
તેં હા ભણી હતી શું તને એ ય યાદ છે?

રસ્તાની અડચણોથી ન ગભરા હે મારા દિલ
બીજું કશું નથી એ તો ઘોબી પછાડ છે

એમાં કરી શકે છે ગમે ત્યારે આવજા
ફૂલી દો ગમોને દિલનાં તો ખુલ્લાં કમાડ છે

એ કઈ રીતે પહોંચે પછી તળ સુધી કહો
જ્યાં ફક્ત વાદ છે ને પળેપળ વિવાદ છે

તમને મળીને થઈ ગયું છે હળવું ફૂલ મન
વરસ્યા પછીનો જાણે કે એ તો ઉઘાડ છે

ઓળંગી આત્મને જે પહોંચે છે અર્શ તક
મજલૂમના દિલની ‘મહેક’ એ તો રૂદાદ છે

હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો...

હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો, હૂ હૂ કરતા જાય
અગમનિગમની વાણી બોલે, અલખ જગવતા જાય

દુનિયા આખેરતની ખેતી, મહેનત નું મેદાન
વાવે તેવું જ લણે છે માણસ, રાખજે એનું ધ્યાન
નેકીનું જે કરે વાવેતર, મન્ન ને સલ્વા ખાય
હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો, હૂ હૂ કરતા જાય
અગમનિગમની વાણી બોલે, અલખ જગવતા જાય

માલ-મતા ઘોકાની પૂંજી, મૃગતૃષ્ણા કહેવાય
દુનિયા ક્ષણભંગુર તમાશો, માણસ ઘોકો ખાય
મૂળ હકીકત આખેરતની, એને ના સમજાય
હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો, હૂ હૂ કરતા જાય
અગમનિગમની વાણી બોલે, અલખ જગવતા જાય

માલ અને ઓલાદ છે ફિત્નો, ને'મત પણ છે યાર
સમજીને વાપરજે એ છે બે ધારી તલવાર
સમજીને કાફી છે ઈશારો, ના સમજે પસ્તાય
હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો, હૂ હૂ કરતા જાય
અગમનિગમની વાણી બોલે, અલખ જગવતા જાય

માલિક સૌનો રક્ષક, કૃપા એની અપરંપાર
બીજાને શું કામ બનાવે તારો તારણહાર
બીજા તો ઘર કરોળિયાનું, પળમાં તૂટી જાય
હૂ હૂ કરતા જાય ફકીરો, હૂ હૂ કરતા જાય
અગમનિગમની વાણી બોલે, અલખ જગવતા જાય

વટલાઈ રહ્યો છે

કુઝ્ગો હતો કુલેલો તે મિણાઈ રહ્યો છે
આ જિન્દગીનો મર્મ પણ સમજાઈ રહ્યો છે

એને નહોર વાઘ વરુના ઉઝ્યા હવે
માણસ પશુની નાતમાં વટલાઈ રહ્યો છે

રેડી શકે તો રેડ ટીપું તેલ એ મહીં
દીવો આ માણસાઇનો બુઝાઈ રહ્યો છે

જેણે લગાડી નફરતોની આગ ચોતરફ
તે ખુદ ભીતરની આગમાં ભૂંજાઈ રહ્યો છે

નીરખીને રોજ એક ચહેરો બનાવટી
આ આયનો પણ આખરે ભરમાઈ રહ્યો છે

જે ગુંજતા હતા બધા પડઘા શમી ગયા
એક જ અવાજ કાનમાં પડઘાઈ રહ્યો છે

ઘરમાં હવે તો બેસો નિરાન્તે ‘મહેકજી’
જીવતરનો થાક પણ હવે વરતાઈ રહ્યો છે

એક્યાસીમું વરસ...

મણકાઓમાં તસબીના જે લેવાઈ રહ્યું છે
તે નામ દિલ મહીં હવે અંકાઈ રહ્યું છે

નામો ઘણાં જે જીભ પર ચઢતાં નથી હવે
એક જ છે નામ તારું જે બોલાઈ રહ્યું છે

એક તારી સાથે વાતની આવે મજા મને
તું જે કહે એ ઝટ મને સમજાઈ રહ્યું છે

ચહેરાઓ ઝાંખાધબ્બ હવે તો પૂછવું પડે
આ કોણ આવે, સામે જે દેખાઈ રહ્યું છે

જે પૂર લાગણીનું હતું તે શમી ગયું
એક તારું વહાલ છે કે જે ઊભરાઈ રહ્યું છે

નીકળી ગયો છે ઘેરથી લાગે છે તેડાગર
પગરવના જેવું કંઈક તો સંભળાઈ રહ્યું છે

પહોંચી ગયો છે દૂર 'મહેક' દૂર સફરમાં
એક્યાસીમું વરસ હવે ઊજવાઈ રહ્યું છે

મહા નિબંધ છે

આંસુઓની આડે છોને બંધ છે
લાગણીનું ઘોડાપૂર નિર્બંધ છે

તોય સીધો પહોંચશે એની ગલી
પ્રેમ આંખોથી ભલેને અંધ છે

કેમ આ ગંધાય છે વાતાવરણ
કોના પાપોની અહીં દુર્ગંધ છે

બહારથી ઊજળા થયા તો શું થયું
મેલ મનનો તો હજી અકબંધ છે

વારતા ટૂંકી નથી આ જિન્દગી
સુખ અને દુઃખનો મહા નિબંધ છે

ક્યાં હવે જઇશું હે દિલ મન ઠારવા
દિલના દરવાજા ય અહીંયાં બંધ છે

તોય એને સાચવી રાખો 'મહેક'
સાવ તકલાદી ભલે સંબંધ છે

ઘોઠ ના શક્યા

ગરદન ઝુકાવી એને કદી જોઠ ના શક્યા
આ જાતને એનામાં અમે ખોઠ ના શક્યા

માલિકને રીઝવવાની હતી તક, ચૂકી ગયા
બે આંસુ પશ્ચાતાપનાં પણ રોઠ ના શક્યા

અન્યોનાં વાંકા અંગ પર કાયમ નજર રહી
પોતાનાં તો અઢાર છે એ જોઠ ના શક્યા

મેલું મસોતા જેવું હતું વસ્ત્ર આપણું
એને કો' ઘોબીઘાટ પર જઈ ઘોઠ ના શક્યા

કણમાં અને મણમાં બધે એની નિશાનીઓ
એ વાત ઓર છે કે અમે જોઠ ના શક્યા

માણસ અદેખી જાત છે, બીજાની વાત કયાં
સુખ ભાઈનું પણ ભાઈ અહીં જોઠ ના શક્યા

દિલ જો થયાં સખત તો મુસીબતમાં પણ 'મહેક'
ડૂમો ભરાયેલો રહ્યો પણ રોઠ ના શક્યા

કોની કૃપા હતી

દુનિયા તો ઘોઠાબાજ હતી, બેવફા હતી
દિલમાં અમારા તે છતાં એની જગા હતી

આવી દવા ન કામ હકીમોની, વૈદની
અન્તે જે રાસ આવી તે માની દુઆ હતી

રેતીના કણેકણમાં ઉદાસી ભરી ગઇ
મૃગજળિયા રણમાં કોની તડપતી તૃષ્ણા હતી

આ કોણ એના ઘર સુધી મૂકી ગયું મને
કોની મહેરબાની, આ કોની કૃપા હતી

તો પણ ગયા લૂંટાઇ અમે કાફલાની સાથ
પાસે હતો ન માલ, ન કંઈ પણ મતા હતી

જુદી જ અસર લઇ તું સુરાલયથી નીકળ્યો
તુજને જે પીવડાવી'તી એ કઇ સુરા હતી

સાકીની 'મહેક' પર હતી 'નજરે કરમ' જરૂર
બાકી આ સુરાલયમાં તો સરખી સુરા હતી

ગગનના તારા ગણી ગણીને

વિતાવી છે મેં વિરહની રાતો, ગગનના તારા ગણી ગણીને
કદીક આહો ભરી ભરીને, વિચારો તારા કરી કરીને
હવે એ થઇ બેનકાબ કહે છે, કરી લે દર્શન ઉઘાડ આંખો
અમારી આંખો જતી રહી છે, તમારે કારણ રડી રડીને
હવે નશો આ નહીં જ ઉતરે, ન આવશું ભાનમાં હવે કે-
સુરા જે ટપકે છે તુજ નયનથી, પીધી છે પ્યાલા ભરી ભરીને
તમારી કસમો બધી ય જૂઠી, ને વાયદા પણ તમારા જૂઠા
અમારી તો જિંદગી વીતી ગઇ, તમારી માળા જપી જપીને
અમે તો આંખો મીચી તમારો, કરીને વિશ્વાસ છેતરાયા
હવે મુહોબત ફરી જો કરશું, તો ડગ ભરીશું ડરી ડરીને
પૂછે તો કહેજો એ બેવફાને, નથી રૂઝાયા હજી એ જખ્મો
'મહેક' તો આહો ભરી રહ્યો છે, જખમ પુરાણા ખણી ખણીને

રસ્તો બની ગયો

એક બોલ મીઠો પ્રેમનો, ટહુકો બની ગયો
નિત ગુંજતો રહે જે, તે પડઘો બની ગયો

રસ્તાની રાહ જોઈને બેસી રહ્યો નહીં
ચાલી જો નીકળ્યો હું, તો રસ્તો બની ગયો

નિશ્વાસ સાથે આંસુનું ટીપું જે ટપકયું
સૌને ડુબાડે એવો એક દરિયો બની ગયો

પેદા તો મૂલ્યવાન થયો'તો જરૂર એ
જાતે કરીને માનવી સસ્તો બની ગયો

નીકળી જો ગઈ ઘમંડની સઘળી હવા 'મહેક'
જે ખૂબ ફૂલેલો હતો, હલકો બની ગયો

કાવ્યો - નઝમો

અમારા ઘરોની હાલત...

દાદા બિલોને લઈને બેઠા છે
દાદીનું ધ્યાન સિરિયલોમાં છે

બાપ ટેક્ષીમાં દિવસ કાઢે છે
ફોન પર મા તો ગપ્પાં હાંકે છે

પૌત્ર ફૂટબોલમાં છે ખોવાયો
પૌત્રી પાર્ટીઓમાં ખોવાઈ

ખાઈને હુક્કાબારમાં એ જાય
નાચે, મોડે સુધી કૂદે ને ગાય

ટેકઅવેનું જ ખાવા ભાવે છે
રોજ તેથી પડીકું લાવે છે

આવે વીકેન્ડ શાદીમાં ચાલો
વીસની નોટ કવરમાં ઘાલો

છે અહીં દોડાદોડી કાયમની
હુરીની, બીબીની ને ફાતમની

દેશથી ફોઈ ને ફુવા આવે
કંઈ ને કંઈ આબદા નવી લાવે

આ અમારા ઘરોની હાલત છે
બેઘડી ચેન કે ન રાહત છે

આ ધમાલોને ક્યારે મૂકીશું
ક્યારે સમજીશું, ક્યારે સુધરીશું

શું કહેશે લોક!

ઘરકંકાસનો ભોગ બની તલાકને આરે ઊભેલી એક
નવપરીક્ષિત યુવતીની પોતાના પ્રેમી પતિને વિનંતી

પ્રીત જોડીને જો તોડીશ તો શું કહેશે લોક
પ્રેમનું નામ તું બોળીશ તો શું કહેશે લોક

હાથમાં હાથ પરોવીને સફર માંડી'તી
સાથ મારો હવે છોડીશ તો શું કહેશે લોક

હૂંફમાં બેઘડી જેની તને મળતો આરામ
એજ પાલવને તું રોળીશ તો શું કહેશે લોક

જેમાં તું જોતો હતો મેઘધનુષી રંગો
એજ આંખોને તું ફોડીશ તો શું કહેશે લોક

સાથે જીવવા અને મરવાનું વચન દીધું'તું
આમ તન્હા મને છોડીશ તો શું કહેશે લોક

કાનમાં ગુંજે છે 'આઈ લવ યુ'ના મીઠા ટૌકા
વેણ કડવાં હવે બોલીશ તો શું કહેશે લોક

કોડિયું ટમટમીને અન્તે બૂઝાઈ જાશે
તું પછી રોશની શોધીશ તો શું કહેશે લોક

આ ઉદાસી, આ હતાશા, તલાકનો આઘાત
ઝેર અન્તે હું જો ઘોળીશ તો શું કહેશે લોક

ને પછી વ્યાપી જશે ખાલી ઘરમાં સન્નાટો
ને પછી તું મને ખોળીશ તો શું કહેશે લોક

આજ તો થાય છે મનમાં એવું

આજ તો થાય છે મનમાં એવું
જઈને કુદરતના હું ખોળે બેસું

શહેરની ભીડભાડ છોડીને
ગામની ગલીઓમાં બિનદાસ્ત ફરું

ડુંગરો વાડીઓમાં જઈને ભમું
સીમનાં સસલાં સંગે જઈને રમું

આભમાં વીજ થઈને ઝબકું ને
વાદળો જેમ હું ગરજું, વરસું

શ્રાવણી મેઘનાં વાદળ ગાજે
મોરલા જેમ હું નાચી ઊઠું

કોયલો જેમ વસંતે ટહુકું
સીમમાં સેંકડો ટૌકા વેરું

માથે લૂ ઝરતો હોય સૂરજ ને
છાંવમાં લીમડાની જઈ બેસું

પાંખડીમાં સમાવી ઝાકળને
પુષ્પની જેમ પ્રભાતે ઊઘડું

હુંયે બે પાંખ ઉગાડી લઉં ને
પંખીની જેમ આભમાં ઊડું

ચકલાં પોપટની સાથે હું યે તને
ચીંચી ચકચક કરીને યાદ કરું

હું યે કા કા કરી ઊઠું ક્યારેક
આંખ મીચીને હું યે ઘૂ ઘૂ કરું

કૂકડા જેમ મળસકે જાગી
જોરથી હું ય બાંગ પોકારું

ઘૂળથી માથું ભરી લઉં જઈને
શ્વાસમાં માટીની સુગંધ ભરું

સીમ સીમાડે રખડી રઝળીને
ગોઘૂલી વેળા પાછો ઘેર ફરું

ઊતરે રાતનાં અંધારાં ને
સીમને સોડમાં લઈને પોઢું

આજ તો થાય છે મનમાં એવું
જઈને કુદરતના હું ખોળે બેસું

મિત્રોનો સવાલ, મારો જવાબ

ન પૂછ કેમ હું દર વર્ષે દેશ આવું છું

હજી હું આવીને ત્યાં મારું ગામ શોધું છું
હતી મજાની જે તે સુબ્હશામ શોધું છું

હજી તે ફળિયું હું શોધું, ગલીને શોધું છું
હજી તે છાપરી, તે મોઘલીને શોધું છું

તે જૂનું ઘર, પનિયારું, તે માટલાં ક્યાં છે
હતી નહાવાની એક ચોકડીને શોધું છું

હતો કબાટ એક જે માંહે સાચવીને હું
મૂકીને આવ્યો'તો એક ચોપડીને શોધું છું

જે ઘરને રાખતાં હર્યું ભર્યું કરી ચીં ચીં
ચકાને, તેની વહાલી ચકીને શોધું છું

હજી ભૂલ્યો નથી હું કાગડા, કબૂતરને
તે ઘેલા મોર, ઢીલી ઢેલડીને શોધું છું

કે જેની મસ્ત યુવાની મને ગમી ગઈ'તી
મળી'તી સીમમાં તે છોકરીને શોધું છું

ને મોડી રાત સુધી જ્યાં અમે બેસી રૂહેતા
અમારી રાજદાં તે ઓટલીને શોધું છું

ચઢીને બેસતા બિનદાસ્ત થઈને જેના પર
તે વૃદ્ધ વડલાને તે આંબલીને શોધું છું

સમયના વ્હેણમાં તે નાવડીઓ ડૂબી ગઈ
તે ગિલ્લી દંડા, તે પાદર, ખળીને શોધું છું

કલેડી પરથી જે ગરમાગરમ ઉતરતા'તા
તે રોટલાને, હું તે રોટલીને શોધું છું

ને જે મહીથી સુગંધાતી સાંજની ખીચડી
તે ચૂલો માટીનો, તે હાંડલીને શોધું છું

જે ઘરમાં સૌનું હતું ખૂબ ભાવતું ભોજન
તે દાળ-ભાતને, તે ઢોકળીને શોધું છું

એ માવઠું કે પછી હોય હેલી શ્રાવણની
એ તીખાં ભજિયાં, મીઠી વેરમીને શોધું છું

હતી એક વાડી સોદાગરની ખૂબ જાણીતી
તે મીઠાં ગાજર, કૂણી કાકડીને શોધું છું

‘સિરાતે મુસ્તકીમ’ની જેમણે સમજ આપી
તે કાજ સા’બને, તે મૌલવીને શોધું છું

મદરસાના એ મારા માનવંત ઉસ્તાદો
પુદાતરસ એ બધા મુત્તકીને શોધું છું

ભણાવતા અને ભણતા હતા જે દિલ દઈને
તે ‘માસ્તરો’ને, તે વિદ્યાર્થીને શોધું છું

હજીય કાનમાં ગુંજે અજાન મુરસદની
હજી અબદાલની હું ઢોલકીને શોધું છું

શિયાળુ રાતની નીરવતામાં જે સંભળાતી
ભજનની ધૂન, તે ભજન મંડળીને શોધું છું

બતાવો ક્યાં ગયા સંબંધીઓ ને મિત્રો બધા
તે સુલયમાન, તે દાઉદ, વલીને શોધું છું

દુઆઓ નાનીની ગુંજે હજીયે કાનોમાં
હતી અવાજમાં જે આજીજને શોધું છું

ને જેને જોઈને યાદ આવી જાય મારી મા
સફેદ કુરતો, સફેદ ઓઢણીને શોધું છું

છબી પિતાની હજી તરવરે નજર સામે
એ તુર્કી ટોપી, એ બંડી, લુંગીને શોધું છું

ફજર પછીની તિલાવત પડોશી કાકાની
એ આસ્થાને, હું એ બંદગીને શોધું છું

ઘણું બધું ગયું ખોવાઈ સમયની સાથે
તે સાદા લોકને, તે સાદગીને શોધું છું

ઘડીક બેસીને પાસે જે દિલની વાત કરે
ને દિલની વાત સુણે, હમનશીને શોધું છું

હતી જે મા સમી માસી, પિતા સમા કાકા
સબંધોમાં હતી જે ચાસણીને શોધું છું

જે શોધું છું તે બધું તો મને મળે ન મળે
તે દોસ્તીને, હું તે દિલ્લગીને શોધું છું

ઘણાં છે કારણો તેથી હું દેશ આવું છું
વતનની ઘૂળ છે વહાલી હું તેથી આવું છું

સુગંધ માટીની શ્વાસોમાં ભરી જાઉં છું
અનેક યાદોને તાજી કરીને જાઉં છું

હવે પૂછીશ ના હું કેમ દેશ આવું છું

મને છે વહાલું મારું ગામ, ગામના લોકો
મને છે વહાલાં પશુપંખી ગામનાં વૃક્ષો

વતનપરસ્તીનો આવી જશન મનાવું છું
જીવનની સાંજને રંગીન હું બનાવું છું

હવે પૂછીશ ના હું કેમ દેશ આવું છું

કોરોના વાયરસ: શિક્વા, જવાબે શિક્વા

શિક્વા

કેવો ઉત્પાત મચાવ્યો છે તેં દુનિયાભરમાં
કેદી માણસને બનાવ્યો છે તેં દુનિયાભરમાં
જા, દફે થા, હવે ચાલ્યો જા દૂર વસતીથી
પૂબ માણસને ડરાવ્યો છે તેં દુનિયાભરમાં

જવાબે શિક્વા

આહ નિશ્વાસનો આ છે જવાબ, સમજી લે
તારાં દુષ્કર્મનો આ છે હિસાબ, સમજી લે
તેં તો સર્જી છે ક્યામત બધે દુનિયાભરમાં
આ છે કુદરતનો ભયંકર અઝાબ સમજી લે

અંત યુદ્ધોનો હવે લાવ તો હું ચાલ્યો જઈશ
બોંબગોળાઓ ન વરસાવ તો હું ચાલ્યો જઈશ
સેંકડો માનવી રજળે છે બેસહારા થઈ
આશરો દે, દયા બતલાવ તો હું ચાલ્યો જઈશ

આબરુ નારીની સચવાશે તો હું ચાલ્યો જઈશ
આંસુ બેવાઓનાં લૂછાશે તો હું ચાલ્યો જઈશ
હાથ ફેરવ હવે જઈને યતીમના માથે
એમના હોઠ જો હરખાશે તો હું ચાલ્યો જઈશ

એને ત્યાં દેર છે, અંધેર નથી, સમજી લે
આહ ખાલી ન જશે મજલૂમોની, જાણી લે
તેં જે અપનાવી છે ફિરઔનિયતને ત્યાગી દે
આ નશો છોડ અહમનો ને શિર ઝુકાવી લે

આગ નફરતની લગાવી છે તે બુઝાવી દે
પ્રેમની શમ્મા હવે તો બધે જલાવી દે
ભાવના રાખ 'વસુદૈવ કુટુમ્બકમ્'ની તું
પૃથ્વીને સ્વર્ગ સમી પ્રેમથી બનાવી દે

શ્રેષ્ઠ સર્જન છે તું કુદરતનું, શ્રેષ્ઠ બનતાં શીખ
દર્દમંદોથી, ઝર્ઝોથી પ્રેમ કરતાં શીખ
ધર્મને નામે હવે લડવા, ઝઘડવાનું છોડ
નફરતો ત્યાગીને માલિકથી હવે ડરતાં શીખ

રહેમ તું કર તો ઉપરવાળો પણ રહેમ કરશે
દીનદુખિયાની દુઆ લઈ લે તો શાંતિ મળશે
કર હવે પલ્કની ખિદમત, ખુદાને રાજી કર
એ થશે રાજી તો આફત બલા બધી ટળશે

આટલું કર તો ટળી જાશે આ અઝાબ હવે
વાયરસ બોલું છું, મારો છે આ જવાબ હવે

એપ્રિલ ૨૦૨૧ના રમઝાન માસમાં ટંકારીઆ અને આજુબાજુના ગામોમાં કોરોનાનો કહેર વધતાં કોરોના સંક્રમિત લોકોની સારવાર માટે તાત્કાલિક ૧૦૦ બેડનું કોરોના સેન્ટર ઊભું કરવાની તાબડતોડ તૈયારીઓમાં લાગી ગયેલા મારા ગામના ખંતીલા નવયુવાન અને અનુભવી વડીલ ટંકારવીઓને દોડાદોડી કરતા જોઈને ...

વાહ રે ટંકારવી...

છે કેટલી ખૂબીનો એ માલિક જણાવું હું
ટંકારવીનો તમને પરિચય કરાવું હું

વૈશાખ જેમ એને તો તપતાંય આવડે
શ્રાવણ બની પછીથી વરસતાંય આવડે

એને કળીની જેમ ઉઘડતાંય આવડે
પુષ્પોની જેમ એને મહેકતાંય આવડે

ચકલાંની જેમ એને ચહેકતાંય આવડે
કોકિલની જેમ એને ટહુકતાંય આવડે

એ મૌન ધરી બેસે તો જાણે ઋષિમુની
બોલે તો મહેફિલોને ગજવતાંય આવડે

શબ્દોના છે સ્વામી અહીં ટંકારવી ઘણા
સુખદુખનાં ગીતો એમને ગાતાંય આવડે

વહોરા પટેલ કોમનો રોશન ચિરાગ છે
થઈ દીપ અન્ય કાજ ઝબૂકતાંય આવડે

ટંકારવી છે, માણતાં સુખ આવડે એને
આવી પડે તો દુઃખને વહેંચતાંય આવડે
દુનિયાના છેડે હોય પણ દિલ રાખે વતનમાં
એને વતનનું ઋણ ચૂકવતાંય આવડે
ખોબે ને ખોબે દાનની ઝોળીને જોઈ લો
એક જ પુકાર સાંભળી ભરતાંય આવડે
પાઉન્ડ કે ડોલરની તો કંઈ પણ નથી વિસાત
માંગો તો જાન સુઝાં પણ દેતાંય આવડે
નિજ જાતને જોખમમાં મૂકી દોડે યુવાનો
ખિદમત ખડે પગે પછી કરતાંય આવડે
ભૂલીને બધું ભેગા મળે ભાઈની માફક
શત્રુની સામે એક થઈ લડતાંય આવડે
જાણે છે મુસલમાનનું હથિયાર છે એ તો
આવી પડે બલા, દુઆ કરતાંય આવડે
કોરોનાનો અઝાબ થશે દૂર આખરે
તોબા કરીને રબને રીઝવતાંય આવડે
કોરોનાથી ભલેને હો એ સંક્રમિત ‘મહેક’
જીવતાં ય આવડે, એને મરતાંય આવડે

બ્લેકબર્ન મુશાયરામાં ડાબેથી મહેમાન કવિ અઝીઝ ટંકારવી, અતિથિ વિશેષ ડૉ દક્ષેશ ઠાકર, વાઈસ ચાન્સેલર, વીર નર્મદ દક્ષિણ ગુજ. યુનિ., અહમદ ગુલ, સુફી મનુબરી. ઉપલી હરોળમાં ડાબેથી ઈન્તિયાઝ પટેલ, પથિક સિતપોણવી, મહેક ટંકારવી, કદમ ટંકારવી, અદમ ટંકારવી, ઈસ્માઈલ દાજી, અ. અઝીઝ રુમલા

ગુજરાતી રાઈટર્સ ગિલ્ડ, યુ.કે. આયોજિત બોલ્ટન મુશાયરામાં સ્ટેજ પર ડાબેથી: કાઉન્સિલર સલીમ લોરગત, ઈનાયત ગની, મોહમ્મદ ઈકબાલ ઈસા, યાસ્મીન બહેન દાવડા, હાજી મોહમ્મદ મુન્શી, દિલાવર દશાનવાલા, સિરાજ પટેલ પગુથનવી, ઈન્તિયાઝ પટેલ અને આવકાર પ્રવચન કરતા 'ગિલ્ડ'ના પ્રમુખ 'મહેક' ટંકારવી

નામ

યાકૂબ મેન્ક

ઉપનામ

‘મહેક’ ટંકારવી

જન્મ

નવેમ્બર ૧૯૪૦

જન્મસ્થળ

ટંકારીઆ, તા.જિ. ભરૂચ, ગુજરાત

બ્રિટનનિવાસ

૧૯૬૬

અભ્યાસ

બી.એ. (ઓનર્સ)

સેન્ટ ઝેવિયર્સ કોલેજ, અમદાવાદ

એમ.એ. (અંગ્રેજી ભાષા-સાહિત્ય)

એમ.ટી.બી. કોલેજ, સુરત

ગઝલસંગ્રહો

ખ્યાસ - ૧૯૭૨

તલાશ - ૧૯૮૦

ખ્યાસથી પરબ સુધી - ૨૦૦૬

પ્રેમરસ ખાલો - ૨૦૧૩

તૃપ્તિ - (e-book)

સમ્પાદન

સબરસ

ઉપવન

બ્રિટિશ ગુજરાતી સાહિત્યમાં મહેક ટંકારવીનું પ્રદાન દ્વિવિધ છે. ગઝલની પરમ્પરાનું જતન કરનાર ગઝલકાર તરીકે અને બ્રિટનમાં ગુજરાતી-ભાષા સાહિત્યની જાળવણી માટે સતત મથનાર મોભી તરીકે. ૯ જુલાઈ ૧૯૭૩ના રોજ ‘ગુજરાતી રાઇટર્સ ગિલ્ડ, યુ.કે.’ની સ્થાપના ટાણે શેખાદમે કહેલું: ‘આ એક ઐતિહાસિક ઘડી છે.’ તે પછીના ચાર દાયકા દરમિયાન બ્રિટિશ ગુજરાતી ભાષા-સાહિત્યનો એક ઇતિહાસ રચાયો. આ ઇતિહાસ સર્જનાર અગ્નિમો પૈકીના એક તે મહેક ટંકારવી. *અદમ ટંકારવી, બોલ્ટન, યુ.કે.*

જ. મહેક સાહેબ, તમારી રચનાઓમાં મને સૌથી પ્રિય ‘કરીને કોરી હદયની પાટી પ્રથમ બરાબર ઘસી ઘસીને’ છે. આ વાત કહેવાની ના હોય પણ તમારી ગઝલના દરેક શેર હું ઇશ્કે હકીકીની યાદમાં મુરાકબા પહેલા પઢું છું તો એક અજીબ કૈફિયત બને છે. તેથી પણ આપની સૂફીવાદી વિચારધારાનો મારા પર ખૂબ પ્રભાવ પડ્યો છે... અંતે અઢળક પ્રેમ, મુહબ્બત અને લાગણીની ભીનાશ સાથે.

ફારૂક શેખ, ‘સૂફી’ આલીપોરી.

“વર્તન બોલે છે” ગઝલ વાંચીને કવિ બળવંત શર્મા લખે છે: “તમારા ઉપર ખુદાની રહમ અને સરસ્વતી માતાની કૃપા છે. સલામ છે સાહેબ તમારી કલમને. હૈયું નમી નમીને વંદન કરે છે તમને અને તમારી રચનાને.”

બળવંત શર્મા, ‘બાળક’, પ્રેસ્ટન. યુ.કે.

I did listen to you for the first time during the inauguration of Ahmad Gul's 'Maunalay' (2010) and I was thoroughly impressed with your recitation. (તરન્નુમમાં રજુ કરેલી ગઝલ: બે ઘડી હસી લઇશું). I am a fan of your Gazals.

*Pancham Shukla, Gujarati Literary Academy
Wembley, London*